

Menighetsbladet

Helsing til Sauherad og Nes

NR. 8 • NOVEMBER 2012 • 63. ÅRGANG

INNHOLD

Frimodig	Side 482	Ytringsfrihet	Side 508
Trosopplæring	484	Joggedag	511
Skrift i stein	490	Glimt	517
Bygdeheimen	492	Broderikafé	520
CD	494	Velferden	532
Matthias	502	Eplefest	539
Beltestakk	506		

Kan vi frimodige ha ei kristen tru?

Alle har eit livssyn – eit syn på livet. Eit livssyn bygger på magafølelse og tru. Eller skulle vi seie tradisjon? Det bygger neppe på darwinisme og vitskap. For Hitler betydde rett nok darwinismen ein del for hans eksistensielle syn på livet. Vitskapen kan bety mykje for enkelte i dag også. Men den kan ikkje seie oss kva som er rett og galt, godt og vondt moralsk sett. Vitskapen er utruleg begrensa. Eit livssyn skal famne heile det mysteriøse livet vi lever og setje rammene for vår tankegang om det.

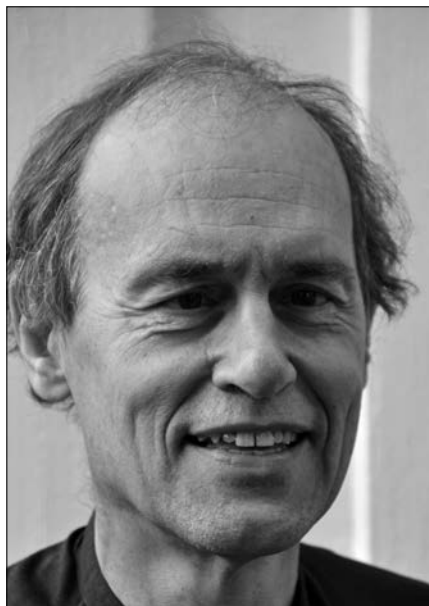
Av Svein Sannes Marthinsen

Vi indoktriner våre barn med vårt livssyn. I ord og gjerning, heile tida. Vi er misjonærar for vårt livssyn overalt kor vi ferdast. Muslimer med hijab hos oss, vestlege turistar i bikini i Tyrkia eller på hotellfest i Dubai, kristne på besøk hos medisinnmannen i Afrikas jungel. Vårt livssyn kan andre lukte og sjå, og dei kan høyre det når vi snakkar.

Ingen kan vere nøytral, for livet tvingar oss heile tida til å gjere val. Vi kan ikkje seie at det både er galt å drepe og det er rett å drepe. Noko er bra, noko er mindre bra, noko er galt.

Kor har vi det frå? Har vi tenkt det ut sjølv? Jo, vi har vel tenkt ut ein del ting sjølv, men neppe det grunnleggande. Det er lagt der som eit mønster vi ikkje tenker over ein gong. Vi har fått det innprenta frå familie, ikkje minst. Og frå venner og samfunnet rundt oss. Det er bygd på ei eller anna slags tru på at slik er det, slik skal det vere.

Kristen tru har i 1000 år påverka oss her oppe i nord. Det er derfor vi for eksem-

Svein Sannes Marthinsen (66) er seniorprest i Aust-Telemark prosti. Han bur i Bø.

pel snakkar om menneskeverd, fordi vi er innprenta at eit kvart menneske har ein evig verdi for Gud. Han har skapt

oss i sitt bilde. Vikingane snakka ikkje om eit menneskeverd for alle, ikkje indianarane heller. Ikkje hinduane, for dei trur på reinkarnasjonen, og dei fattige fortener sin skjebne etter ein elendig karma i det tidlegare liv.

I Bibelen veks vår tanke om menneskeverdet fram. Også der er det masse primitive haldningar i dei eldste skriftene i GT. Josva drep for fote. Men sakte veks det fram – til Jesus og Det nye testamentet verkeleg set ord på det som blir våre ideal. Det nye testamente er vår rettesnor, Jesus er den vi trur på.

Nå kan det likevel vere langt frå lære til liv. Mange med namn av å vere kristne har praktisert ein livsførsel som krenker og undertrykker andre menneske. Og det er naturlegvis ikkje alltid lett å vite korleis vi skal handle i dette livet: Det

er ikkje langt frå ”rettferdig motstand” til urettferdig krig mot andre. Mang ein kristen maktsjuk herskar har gått på akkord med Jesu bodskap.

Men det hjelper å terpe på Jesu ord. Igjen og igjen. Det oppøver vår kritiske sans. Det skaper haldningar hos oss, sakte men sikkert. Det avslører våre sløve sinn, det utfordrar til motstand mot urett og overgrep. Jesu ord er vern for den svake og den utstøtte, for fattige og framande. Dei nedste og siste blir hos han dei første. Han snur ofte ting opp ned: ”*Søle de fattige! Guds rike er dykkar!*”

Alle har eit livssyn! I vår kultur ligg det kristne livssynet der som eit fundament for det meste, også for moraltenkinga til fritenkaren, trur eg. Med frimod vil eg vedkjenne meg det.

GRENLAND FAMILIEKONTOR

Schweigaardsgt. 11, 3717 Skien.

Åpningstid: kl. 08.00–15.00, mandag–fredag.

Telefonvakt kl. 10.00–14.00 (onsdag 10.00–11.30).

Tlf: 35 50 58 70.

E-post: grenland.familiekontor@bufetat.no

Hjemmeside: www.familieliv.no

FAMILIEKONTORET I ØVRE TELEMARK

Garverivegen 12, 3850 Kviteseid.

Kontor i Kviteseid, Rjukan og Bø.

Timebestilling skjer til kontoret i Kviteseid hver dag mellom kl. 08.00–15.00

Tlf. 35 06 88 50.

E-post: familiekontoret.ovre.telemark@bufetat.no

Hjemmeside: www.vestfam.no

TROSOPPLÆRING – *en oppgave for hele menigheten*

Det er kalt den viktigste reformen siden reformasjonen. Fra 2011 ble Sauherad og Nes sokn en del av den store trosopplæringsreformen i den norske kirke. I arbeide med å skape en god plan for dette arbeidet her i vårt sokn, ble det i begynnelsen av oktober arrangert et møte for idémyldring på Nes menighetshus.

Leif Raustøl er for tiden vikar som sokneprest i Sauherad og Nes. Han var tidligere vært sokneprest i Lunde i mange år. Lunde menighet fikk prosjektmidler til trosopplæring så tidlig som i 2003. Da fikk de penger til en 70 % stilling for trosopplærer. Raustøl mener at det skisserte samarbeidet med mange lag og organisasjoner i bygda, blant annet jeger- og fiskerlaget og skytterlaget, var noe av det som gjorde at Lunde kom tidlig med i prosjektet.

- Det var noen ting vi var særlig opptatt av i oppstartsfasen, og som nok gjorde at mange ting ble vellykket, sa Leif Raustøl på strategimøtet på menighetshuset. - For det første var vi opptatt at alt materiell vi laget skulle være godt og ordentlig. Det folk fikk i hendene skulle være tiltalende og pent. Så var vi videre nøye med å beskrive hvert enkelt prosjekt konkret. De som meldte seg på skulle vite hva de gikk til. Så skulle det være progresjon og utvikling. Oppleggene skulle passe til de års-trinnene de var laget for. Vi erfarte at det var enklere med enkeltprosjekt over kortere tid enn det å lage kontinuerlige opplegg over lengre tid.

- Fort erfarte vi at dette gjorde noe med

menigheten og med gudstjenestene. Vi ble på en helt annen måte enn tidligere bevisst at barna hører med! Vi opplevde også å få positiv respons fra bygda. Lærere på skolen kunne fortell om barn som med begeistring hadde fortalt om trosopplæringsprosjekt de hadde vært med på i helga, fortalte Leif Raustøl.

Alle menigheter i Norge skal etter hvert få tilført midler til trosopplæring. Fram til slutten av 1960-tallet var skolens kristendomsundervisning å betrakte også som kirkens dåpsundervisning. Slik er det ikke lenger. Nå er det menigheten selv som har ansvar for å gi sine døpte barn opplæring i kristen tro og livstolkning. Hver menighet skal lage en systematisk og sammenhengende plan for alle fra 0 til 18 år, der de gis tilbud om 315 timer trosopplæring. Planen skal omfatte alle døpte, uansett funksjonsnivå. Og målet er at man skal nå minst 70 % av de barna som døpes. Av de 315 timen utgjør konfirmasjonstida 60 timer.

Det er menighetsrådet som har det overordnede ansvaret for trosopplæringen, og for at det utvikles en god og realistisk plan. Men arbeidet er også et ansvar for

Idédugnad med tanke på trosopplæringsplan i Sauherad og Nes sokn.

de ansatte og for frivilligheten. Alle må bevisstgjøres på sin rolle og sitt ansvar. Sauherad og Nes sokneråd har nedsatt et trosopplæringsutvalg bestående av Dag Gjermund Roheim, Edit Norheim, Liv Merethe Høie Rønningen og vikarprest Leif Raustøl. Men komiteen ser gjerne at den få noen flere medlemmer.

- Trosopplæringen skal vekke og styrke den kristne tro hos barna, sa Leif Raustøl. – Den skal gi kjennskap til den treenige Gud, og bidra til en kristen livstolkning og til livsmestring. Videre skal planen utfordre til engasjement og deltakelse i kirke- og samfunnsliv. Tittel på det sentralkirkelige dokumentet om trosopplæring er *Gud gir. Vi deler*. Gjennom trosopplæringen skal vi dele tro og undring, kristne tradisjoner og verdier, opplevelser og fellesskap, og håp og kjærlighet. Det heter *Vi deler*. Da må barna selv få være sentrale i hvordan arbeidet skal gjøres.

- Det som er viktig når dere her i Sauherad og Nes skal lage deres plan er først å registrere det arbeidet som er i gang. Når det er satt inn i planen så kan man jobbe videre for å fylle

hullene. Videre gir den nasjonalt utarbeidede planen god hjelp til arbeidet på lokalplanet. Det er viktig å tenke på barnas hjem som sentrale ressurskilder og samarbeidspartnere.

- For de minste barna, de fra 0 fra 5 år, er det å bygge kontakt det aller viktigste. Her må man sammen med hjemmene skape og utvikle fellesskap. Gjennom det kan man styrke tilhørigheten til menighet og lokalsamfunn. Det må utvikles gudstjenester der også de aller minste har sin naturlige plass.

- For de mellomste barna, fra 6 til 16 år, er utforskning og læring viktige ord: Hva betyr kristen tro i praksis. Det å skape engasjement, lære de unge til å ta ansvar, er også viktig i denne fasen.

- For de eldste, de fra 13 til 18 år, er refleksjon og helhet nyttige stikkord. Det skal jobbes videre med kristen tro og praksis, særlig knyttet til i de unges arbeid med å skape sin egen identitet. I denne perioden skal de unge gjøre mange viktige valg. De unge skal utfordres til solidaritet og medarbeiderskap, sa Leif Raustøl.

-is-

*I strategidokumentert for Den norske kirke
står det at kirkens skal være:*
I Kristus, nær livet
***- en bekjennende, misjonerende, tjenende
og åpen folkekirke.***

*For perioden 2009 til 2014 har kirken valgt
følgende satsningsområder:*

*Diakoni
Kirkemusikk & kultur
Barn og unge
Gudstjenesteliv
Samisk kirkeliv*

Under overskriften Barn og Unge står det:

- 1. En systematisk og sammenhengende trosopplæring for alle
døpte i alderen 0-18 år, uavhengig av funksjonsevne.*
- 2. Trosopplæringen skal*
  - vekke og styrke kristen tro*
  - gi kjennskap til den treenige Gud*
  - bidra til kristen livstolkning og livsmestring*
  - utfordre til engasjement og deltakelse i kirke og samfunnsliv.*
- 3. Aldersgruppen 18-30 skal erfare at kirken er relevant, livsnær
og tilgjengelig gjennom relasjonsbygging, gode fellesskap og
ord og sakrament.*

Arrangement på Norsjø Ungdomssenter

Høst 2012

Onsdag 24. oktober kl. 19.00: Møte ved Inger-Marie Moslått

Onsdag 7. november kl. 17.30: "Hverdagen vår" Middag (bestill. 35 95 82 77)
Kl 18.30: I Bredveis og Aaviks fotspor. Ferske misjonsglimt fra Kina, ved Erik Kjebekk

Helga 16. - 18. november: BowlingCamp 8. klasse + . Frist for påmelding 8. nov.

Onsdag 21. november: Møte ved Boliviamisjonær Marit Andersen

Lørdag 24. november: Julemarked (se egen omtale)

Helga 30. nov - 2. des: Juleverksted 2.- 4. klasse. Frist for påmelding 22. nov.

Onsdag 5. desember kl. 17.30: "Hverdagen vår". Middag (bestill. 35 95 82 77)
Kl 18.30: "Tro og følelser/psyke" ved Eivind Gjerde

Julemarked på Norsjø Ungdomssenter

Lørdag 24. november kl. 11.00 – ca kl. 15.00

Kl. 12.00: Andakt ved sokneprest Leif Raustøl.
Sang ved sanggruppe fra Sunds bedehus

Kafeteria med salg av kjøttsuppe med rundstykker, risgrøt, rømmegrøt, riskrem, svelé, kaffe m.m.

Loppekrok. Juleutlodning. Åresalg

Salg av julebakst, valnøttbrød, melkebrød, vørtekaker, kryddekaker, aprikoskaker, varer fra misjonsland, bøker, CD-er m.m.

Hjertelig velkommen !

*Når noe skal skje, når du har en anledning,
– eller når du bare vil ha god mat
i hyggelige omgivelser:*

Da er du alltid velkommen til

Norsjø Hotell!

– kanskje kombinert med en tur med
M/S «Telemarken» –

3812 Akkerhaugen - Telefon 35 95 50 00 - Telefaks 35 95 50 01

Elva

Fra mitt vindu kan jeg skue
litt av elva, før den gjør en bue.
Skog og kratt langs elvesida,
har gjemt den bort med tida.

For det fiskeglade folk,
med stang og snøre, pram, - en gissen holk
er elva kjær og unik.
Der er tatt mye ørret, gjedde, ål og sik.

Den var livsåra i mange år.
Nå er det få som tenker og forstår,
at det er elva som var hovedvei,
før det blei tog og bil, gjennom bygd og hei.

Lenge delte elva bygda i to.
Det tok sin tid før det omsider kom ei bro.
Med kabelferje, pram og ferjemann,
lot folk seg ikkje skremme av litt vann.

Med kanalen blei byveien åpen og fri,
men reisen krevde at man hadde litt tid.
Store Norsjø skulle de ta fatt,
og kom til byen når det nærmet seg natt.

Fra bygd til by var det langt,
men båtene fraktet så mangt.
Viktige varer, folk og fe,
flere bygger blei snart å se.

Langs bredden blei det stor trafikk.
Ved anløpssteder kom det smie, mølle og butikk.
Årene alt til minner gjør,
men Sauarelva ligg der som før.

Grete Furuvald

Skrift i stein

På toppen av Skautstein har noen hugget inn flere bibelhenvisninger.

Ved toppen av Skautstein (699 m.o.h.) i Skåråfjellområdet har noen hugget inn seks bibelhenvisninger i fjellsiden. I tillegg til skrifthenvisninger er også årstallet 1915 hugget inn. Likeså initialene IIE. Om dette er innhuggers initialer, eller det er en forkorting for noe, er usikkert.

Torbjørn Norendal er Helsings guide på Skautstein. Han forteller at han har kjent til innhuggingen i fjellsiden i mange år, men at det først den siste tiden han har begynt å interessere seg for hva dette virkelig representerer. Han tror at også mange andre kjenner til stedet.

Norendal sier at i tradisjonen er det Stor-Torstein, Torstein Kittilson Lindheim, som er mester for innhuggingen. Han gikk mye rundt i Skåråfjellområdet for å lete etter mineraler. Hans store drøm var å komme i gang med gruvevirksomhet. Og han gjorde også visse gruveforsøk. Stor-Torstein har hugget inn initialene sine flere plasser i fjellet, blant annet i nærheten av Skautstein-toppen.

Er det noen som kjenner mer til dette fenomenet, eller vet noe annet, så er det fint om Helsings redaktør kan få beskjed.

Her er bibelhenvisningene og bibelordene:

Jesaja 48, 18

Ville du bare høre på mine bud!
Da ble din fred som elven, din
rettferd som havets bølger.

Jesaja 58, 6

Nei, dette er fasten jeg har valgt:
å løse urettferdige lenker, spreng
båndene i åket, sette undertrykte
fri og bryte hvert åk i stykker.

Jeremia 30, 23-24

Se, harmen bryter ut som et uvær
fra Herren, en storm som farer av
sted og virvler mot de urettferdi-
ges hoder.

Herrens brennende vrede legger
seg ikke før han har utført og satt
i verk planene i sitt hjerte.

I dager som kommer, skal dere få
innsikt i dette.

Lukas 6, 47 ff

Den som kommer til meg og hør-
rer mine ord og gjør det de sier,
jeg skal vise dere hvem han lig-
ner. Han ligner et menneske som
skulle bygge et hus, og som grav-
de dypt og la grunnmuren på fjell.
Da flommen kom, brøt elven mot
huset, men kunne ikke rokke det,
for det var godt bygd.

Men den som hører og ikke gjør
etter det, ligner et menneske som
bygde huset på bakken, uten
grunnmur. Da elven brøt mot hu-
set, falt det sammen med en gang
og ble fullstendig ødelagt.»

Johannes åpenbaring 19, 10

Jeg kastet meg ned for engelens
føtter og ville tilbe ham. Men han
sa til meg: «Gjør ikke det! Jeg er
en tjener som du og dine søsken,
de som har Jesu vitnesbyrd. Gud
skal du tilbe!» Jesu vitnesbyrd er
Ånden i profetordet.

Ettermiddagskaffe på Sauherad bygdeheim

Sauherad Diakoniforening har de siste årene gjennomført to hyggelkvelder på Bygdeheimen hvert halvår. Det serveres hjemmebak kake til kaffen, det synges kjente og kjære sanger, og det er en andakt. Noen ganer har noen noe å fortelle, eller det vises lysbilder. Sang er alltid populært!

Onsdag 3. oktober var seniorprest Leif Raustøl med som andaktsholder på ettermiddagstreffet. Han er for tiden vika rprest i Sauherad og Nes sokn. Presten Leif har flere talenter enn det å preke Guds ord. Han fortalte også historier og sang sørlandsviser. Han fortalte at han nå har vært prest i 38 år, og at han alt som 8 åring bestemte seg for at han skulle bli prest når han ble stor. Onkel Kristen Raustøl var det store forbildet. – Jeg gleder meg stort over å få være prest, fortalte han.

Som utgangspunkt for andakten sin brukte Raustøl ordene i Johannes Åpenbaring som sier: *Se, jeg har satt foran deg en åpn et dør, som ingen kan stenge.* Han sa at denne åpn et døren er en dør til felleskap mellom mennesker. Den gjør at vi kan komme sammen på en god måte, der vi lar oss berøre og der vi kan lytte med hjertet til hverandre. Men døren er også åpn et inn til felleskapet med Gud. Han tar i mot oss med åpne armer. Jesus inkluderte alltid mennesker i sitt felleskap, ingen ble støtt bort. Det var han som åpn et veien til Guds hjerte, slik

Seniorprest Leif Raustøl holdt andakt på ettermiddagstreffet på Sauherad bygdeheim.

at vi kan kalle oss Guds barn. Den åpn et døren er også muligheten til bønnesamfunn med Gud. Fordi døren er åpn et kan vi snakke med Gud like fortrolig som til en pappa. Alt kan

*Sigrid Haukvik er leder av Sauherad diakoniforening.
På samlingene på bygdeheim leder hun ofte allsangen med hjelp av gitaren sin.*

legges fram for ham. Og til slutt snakket Raustøl om den åpnete døren til det evige liv. Der skal Gud skape alt nytt. Fordi Jesus åpnet døren kan vi få stole på at slik er det!

Anne Ripegututok forsamling med til Flor og Fjære på øya Sør-Hilde utenfor Stavanger. Med mange flotte bilder fikk man gjenoppleve sommerens gleder.

-is-

HVA SKJER PÅ AKKERHAUGEN?

Besøk

www.akkerhaugen.no

**Hva skjer - Bilder fra gamle dager - historisk oversikt
arrangementer - Næringsdrivende på Akkerhaugen
Skoledebatten - lag og foreninger - dagens vær - EGO-koden
Idunshall - Naringen Revyteater - kultur/musikk og mye mer!**

Ny CD

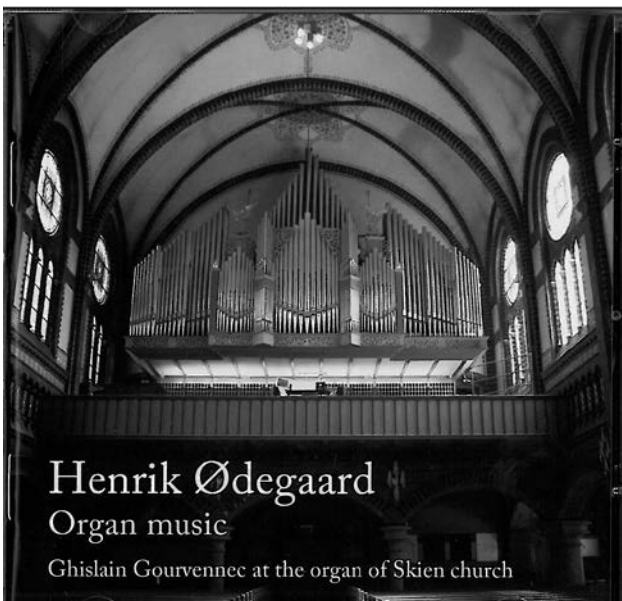
Orgelmusikk av Henrik Ødegaard

Nå er den ferdig: En CD med Henrik Ødegaards samlede produksjon så langt der orgelet inngår. Produksjonen inneholder to orgelkonserter, to partitaer for orgel solo, «Twin song» for orgel og piano og «We will all be changed» for orgel og messingensemble. Foruten organisten Ghislain Gourvennec medvirker Telemark kammerorkester, Telemark messingensemble og pianisten Gudrun Klakegg.

Henrik Ødegaard

ble født i Oslo i 1955. Etter studier i bass-trombone og kirke-musikk studerte han komposisjon med Lasse Thoresen ved Norges Musikkhøgskole og med Tristan Keuris ved Utrecht Conservatorium i Holland. Han er også utdannet gregoriansk korleder fra Musik-konsertavoret i Paris. Hans komposisjoner dekker alle genre, med hovedvekt på vokalmusikk. Norsk folkemusikk og gregoriansk sang er inspirasjonskilder som ofte klinger videre i hans verker.

Ghislain Gourvennec (født 14. april 1983) arbeider som kantor i Hana menighet, Sandnes. Han begynte sin musikalske løpebane som 6-åring, med undervisning i orgel, piano, analyse

og harmonilære. Sin diplomutdanning har han fra Norge og Frankrike (Concervatoire National de Region de St Maur-des-Fosses og Universitetet i Stavanger). Gourvennec har tatt kurs og mesterklasser med blant andre Olivier Latry, Suzann Landalle, Henry-Franck Beaupérin, Louis Robillard, Michel Bouvard, Loïc Maillé, François-Henry

Houbart og Harald Vogel. Han har gjort en rekke konserter i Norge og Frankrike, både solo, med kammerensembler og orkestre.

Telemark Kammerorkester er et profesjonelt strykeensemble som ble etablert i 1992. Orkesteret, som nå er i ferd med å innta en markant posisjon i norsk musikkliv, har profilert seg sterkt som bestiller av ny musikk, bl.a. på Ultima-festivalen i 2011, med urforeføringer av Olav Anton Thommessen, Bent Sørensen og Simon Steen-Andersen.

Lars-Erik ter Jung har vært kunstnerisk leder for Telemark Kammerorkester siden starten i 1992. Arbeidet med samtidsmusikk har vært vesentlig i ter Jungs virksomhet som fiolinist og dirigent, noe som også avspeiler seg i arbeidet med profileringen av TKO. Etter en lang karriere som fiolinist, har han nå oppnådd stor anerkjennelse som dirigent, og kan vise til en omfattende virksomhet med et vidtfavnende repertoar etter ulike dirigentoppdrag.

Telemark messingensemble ble stiftet i 2001. TME er et prosjektbasert messingensemble bestående av ti profesjonelle musikere, hvorav hovedtyngden arbeider som freelance-musikere og i ulike musikkskoler i Telemark fylke. Arnulf Naur Nilsen ble kunstnerisk leder i 2005, og siden da har ensemblet arbeidet målbevisst med å utvikle en sikrere ensembleinterpretasjon og felles klangdannelse. Musikerne i ensemblet

har fra fire til seks års utdanning, enten fra et musikkonservatorium eller Norges Musikkhøgskole. Det har vært viktig for TME å holde en klar «Telemarkprofil», og ensemblet legger stor vekt på å bruke fylkets komponister, arrangører og solister i våre prosjekter.

Gudrun Klakegg er født i Porsgrunn 1973. Hun studerte piano på Norges Musikkhøgskole 1991-98 med Jens Harald Bratlie og Einar Henning Smebye. Etter endt utdanning har hun vært ansatt ved Norges Musikkhøgskole og Foss videregående skole. I år 2000 ble hun tildelt Rikskonsertenes lanseringsstøtte, og hadde debutkonsert i Universitetets aula i 2001.

LILLYS
THAIMASSASJE OG FOTPLEIE

Grannevegen 11, 3810 Gvarv,
tlf. 41 48 2609

Original thaimassasje

- løser opp spenninger • lindrer smerte
  - øker bevegeligheten
  - legger belastningsskader
- gir økt overskudd og velvære

**Ring Lilly på 41 48 2609
for timebestilling!**

KIWI mini
pris

KJØP KJAPT, KJØP TRYGT, KJØP BILLIG

KAASA MASKIN AS

Aut. maskinentreprenør
3810 Gvarv

Tlf. 35 95 51 18 - 94 28 13 73

 vitus|apotek

en friskere hverdag

3810 Gvarv
Telefon 35 95 54 34

Arne Næs as

3810 GVARV

Gulvsliping

Maling

Telefon 35 95 63 63
Mobil 901 89 119

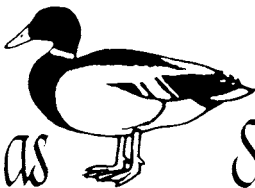
BYGGMAKKER
Storkaas

BM Storkaas as, 3810 Gvarv, Tlf. (+47) 35 95 66 50, Fax (+47) 35 95 66 56

BM Storkaas as, avd. Bø, Lundevn. 29, 3800 Bø, Tlf. (+47) 35 06 07 00, Fax (+47) 35 06 07 07

Nyt et godt måltid hjemmelaget mat

ALT I UTLIVERING AV SELSKAPSMAT

Aarnes *Gunnars*
Kafeteria as *Selskapsmat*

3810 GVARV - TLF. 35 95 57 33

Helsing for
50 år siden

Salmebøker til Sauherad kirke

Det er elendig med salmebøker i kirken nå. Det er bare 14 – 15 stykker igjen, og de er alle ryggesløse og fillete. Det er uverdig!

I siste møte i menighetsrådet fikk jeg i oppdrag å be kirkens mange venner om penger til innkjøp av nye salmebøker. Jeg må ha fjorten-femten hundre kroner, skal det monne noe.

Jeg ber frimodig om disse pengene. Send din gave – stor eller liten – straks til kassereren klokke Bergheim, adr. Akkerhaugen, *senest innen 1. februar 1963*. Vi må ha disse salmebøkene til kirkens festgudstjeneste ved biskopen etter restaureringen.

K. Tj.

Menighetsbladet vårt

Glem ikke menighetsbladet vårt med dine frivillige gaver nå ved årsskiftet. Det er ikke mer enn så vidt det bærer seg økonomisk.

Redaktøren

Til folk og familier som bor kring Gvarv

Gvarv Velforening

Bakgrunn

Det er tatt initiativ fra aktive lag og foreninger om å skipe en felles velforening for hele Gvarvområdet. Foreningen blei stiftet den 26. april 2012, på medlemsmøte i barneskolen på Gvarv.

Følgende blei valgt til styre: *Idar Thomassen, leder. Peder Rekkedal sekretær. Ingrid Ellingbø Kaasa, kasserer, Solveig Laskemoen og Svein Tore Bakås.*

Aktivitet i 2012

Styret har senere hatt 3 møter og styret har nå i 2012 prioritere følgende saker for arbeid i inneværende år:

- Etablering av foreningen og formell registrering i Brønnøysundregistrene. (Er utført)
- Etablert gruppe på Facebook (Gvarv Vel) og hjemmeside er under utvikling. (Gvarvvel.no).
- Arrangere St. Hansfest. (Blei utført selv om det var dårlig vær.)
- Samarbeid med Norsk Eplefest, rydde og utvikle stasjonsområdet. (Er under arbeid).
- Vedlikeholdsarbeid på Kjærlighetstien. (Utføres i høst)
- Fritidsaktivitet for barn ungdom på Gvarv. (Arbeid er igangsatt i samarbeid med Kart-festivalen, kommunens "Bolystprosjekt" og kulturkontoret i kommunen).
- Ta initiativ sammen med Gvarv Idrettslag overfor kommunen med tanke på videre utvikling av skoleanlegget og idrettsanlegga på Gvarv. (Initiativ er tatt)
- Arrangere høstfest for alle aktive på

Gvarv?

Verdigrunnlag

Styret mener at laget bør drøfte hva slags verdigrunnlag foreningen vil bli assosiert med i sitt daglige arbeid utover det som alt er nedfelt i vedtektene.

Styret inviterer folk til å delta i denne diskusjonen. Kanskje kan følgende formulering være et godt utgangspunkt?

Gvarv Vel vil være:

- Verdiorientert (Vekt på lokalmiljø, oppvekst for barn og unge, næringslivsorientert, bærekraftig utvikling og lokal kulturaktiviteter)
- Samarbeidsorientert (Foreningen vil samarbeide med andre lag og foreninger i området og med Sauherad kommune om aktiviteter og tiltak i området)
- Krevende (Være aktive, motivevende, faktoorientert, følge opp samspillet med kommunen i kommunens planlegging på aktuelle områder.)

Styret ber om innspill. Kom også med saker som dere mener Velforeningen bør ta opp.

Styret ber med dette om at folk og familier i området melder seg inn og deltar i videre utvikling av Gvarv i samarbeid med andre lag, foreninger og næringsliv som er aktive på Gvarv.

Innmelding Gvarv Velforening kan skje ved betaling av kontingent og til bankkonto 2675 20 76463. kr 200,- for familier og kr 100,- for enslige.

Vel møtt til konstruktivt og godt samarbeid.

For styret

Idar Thommassen
-leder -

Ingrid Ellingbø Kaasa
- kasserer -

Peder Rekkedal
- sekretær -

EEK TRANSPORT AS
HJUKSEBØ - 3683 NOTODDEN - TLF: 35 95 90 90
www.eektransport.no

**Kranbiler
m/37 og 47 tm.
m/vinsj og jibb
28 m rekkevidde**

KONTAKT OSS PÅ TLF. 0 35 95
E-post: bestilling@eektransport.no • www.eektransport.no

**NORSJØ
SAG OG HØVLERI**

3810 Gvarv - Telefon 35 95 54 50

Trelast - Bygningsartikler

Oddvar Slaaen

Kjettingprodukter

3820 Nordagutu

Telefon 35 95 97 34 / 480 32 725

www.Fimex.no

Utstyr til frukt og bær dyrkere

olav@fimex.no

Telefon 957 07 000

Drosje

Drosje

Sauherad-Taxi

Telefon

97 10 60 00

Alt i restaurering
og nybygg

**Løvold
Bygg**

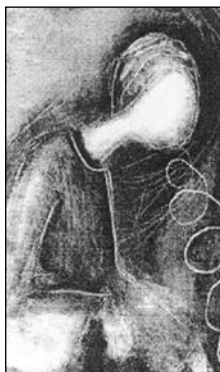

Sagatun - 3810 Gvarv

Telefon 35 95 56 35

Mobil 917 27 736

Fax 35 95 51 40

Tåler å høre ALT!

Sladrer ikke!

Ring 815 33 300

eller

skriv en SOS-melding via

www.kirkens-sos.no

Kirkens SOS

VI ER HER – ALLTID!

HVOR ER DETTE?

Rett svar på side 524.

Hvilken gård er dette?

Revisorteam Midt-Telemark AS

Tilsluttet Revisorteam AS

Registrert Revisor Mathias Bergan

Registrert Revisor Vidar Stenstad

Registrert Revisor Bergit Kleiv

Registrert Revisor Hellek M. Berge

Revisjon og rådgivning

Aunebygget, 3810 Gvarv - Tlf.: 35 95 67 00 - Fax: 35 95 67 09

- Jeg er en positiv person som ønsker å oppleve mest mulig

- Jeg kommer fra Estland. Jeg heter Matthias. Jeg er 21 år. Jeg studerer musikk på Sagavoll.

Det kommer på litt stivt norsk, men tross alt på norsk! Matthias Kreismann har allerede lært seg en del ord og setninger. Og han forstår ganske mye. Så er han heller ingen nybegynner i Sauherad og Norge. Han har vært her mange ganger tidligere, først og fremst som deltaker og leder på konfirmantleirene som menigheten her arrangerte i Danmark. Nå har han fått drømmen sin oppfylt, han får være elev på Sagavoll folkehøgskole denne vinteren. Det har han gledet seg til i flere år.

Matthias fullførte videregående skole i Viljandi i vår. Han gikk på en linje der han både fikk fagutdanning i data og informasjonsteknologi, men også kompetanse for videre studier. – Jeg vil bruke dette året til å finne ut av hva jeg skal gjøre etterpå. Jeg kan godt tenke meg å studere videre, men jeg er også fristet til å gå ut i jobb. Dette synes jeg er vanskelig, sier en ettertenksom Matthias til Helsing.

Ved siden av ordinær skolegang har Matthias vært en aktiv bruker kulturskoletilbudet i Viljandi, slik mange barn og unge er. Han spilte gitar. Men da gospelkoret i Johannes-kirka trengte en trom-

meslager gikk han over til trommer. – I gospelkoret var det for første gang noen som oppfordret meg til å synge. Til min store overraskelse oppdaget jeg at jeg både kunne synge, - og at jeg likte det! Her på Sagavoll går jeg på musikklinja, og jeg både synger og spiller trommer og gitar. Men ikke samtidig!

- Jeg liker godt å fotografere, og jeg tar svært mange bilder. Interessen for foto startet på en konfirmantleir i Danmark. Da var det en kar fra Sauherad som heter Ivar som lånte med kameraet sitt. Da var det gjort! Etter hvert lot den samme Ivar mange av bildene jeg tok bli trykket i Helsing. Også her på Sagavoll tar jeg mange bilder, og jeg har allerede begynt å tenke på hvordan jeg skal lage presentasjoner av året mitt her på skolen. Jeg liker å jobbe med datagrafikk. Hjemme laget jeg mange plakater. Også nå ringer det folk fra Viljandi for å få meg til å lage forskjellige plakater eller brosjyrer for dem. På Sagavolls hjemmesider ligger det flere bilder som jeg har tatt.

- Jeg er nok også en som liker å organisere. Jeg hadde lett for å bli valgt inn i elevrådet på skolen. På gymnaset var jeg visepresident i elevrådet.

Matthias Kreismann fra Viljandi i Estland er elev på Sagavoll folkehøgskole dette skoleåret.

- Det er åtte år siden jeg var i Sauherad første gangen. Da var vi fem ungdommer fra Viljandi som fikk være med på konfirmantleir. Jeg var ikke mer enn 13 år den gangen, så jeg var jo yngre enn de norske konfirmantene. Senere har jeg vært med på 3 eller 4 konfirmantleirer til. Jeg var også med på de to ungdomsleirene som menighetene i Sauherad og Viljandi arrangerte sammen, i 2005 i Estland og i 2006 her i Sauherad. Så jeg har vært på toppen av Nare! Mange ganger når det har vært besøk fra Sauherad til Viljandi så har noen sauheringer bodd hjemme hos oss. Mamma gikk på norskkurs hos Tiina Kliimann (nå Klement). Hun var ungdomsarbeider i menigheten vår, og hun hadde bodd

i mange år i Norge. I flere år hadde vi gule klistrelapper rundt om i hele huset som sa hva ting heter på norsk: skap, tak, seng, dør osv.

- Da menighetsrådet hjemme utlyste muligheten for ett år på Sagavoll var jeg rask med å søke. Jeg hadde hørt så mye positivt fra de ungdommene fra Viljandi som hadde gått her før om årene. Jeg er visst den sjettede i rekka. Jeg ser på meg selv som en positiv person som ønsker å oppleve mest mulig, så da ville et år på Sagavoll være midt i blinken. Opplevelsen til nå har vært bare positiv, ja enda bedre enn jeg hadde forventet! Alle på skolen er så vennlig og hyggelige! Jeg er overrasket over at ingen påpeker feil.

Matthias er elev på musikklinja. Her han sammen med musikk lærer Janne Severinsen.

Her hjelper man hverandre videre, og alle skryter når noe er bra! Det er flott å se hvordan folk støtter hverandre. Her har vi estere mye å lære!

- Musikk har vært en svært viktig del av livet mitt. Men de siste årene har det ikke blitt så mye tid. Derfor er fint å få gjøre et «come back». Jeg er en person som liker mye, kanskje så mye at det blir vanskelig å velge. Her tror jeg året på Sagavoll kan hjelpe meg, sier en oppgjødd Matthias til Helsing.

I følge Matthias er skypetelefonti Estlands gave til verden! Det er en måte å ringe på ved hjelp av datamaskinen. Det er gratis, og man har både bilde og lyd. Og denne flotte teknikken ble oppfun-

net i Estland. Matthias selv er en flittig bruker. Nesten hver dag er han i kontakt med kjæresten hjemme i Viljandi. De har vært sammen i over fire år. Også mamma og pappa får stadig telefon. Mamma jobber på et sykehus i Helsingfors og pappa er kaptein på en av kystvaktens båter. Men huset i Viljandi er stedet der alle møtes. Matthias har også en bror i Tartu og en søster i Elva.

- Jeg kommer til å fortelle mye positivt om Sagavoll og Sauherad når jeg er ferdig her på skolen. Jeg stortrives! Maten er bra. Dere har mange forskjellige slags fisk her i Norge, og det liker jeg bra. Men dere har også noe som heter fiskepudding. Det synes jeg er rar mat, sier Matthias Kreismann.

Musikk i advenstida

Søndag 2. desember kl. 11.00 i Nes kyrkje

Familiegudstjeneste på 1. søndag i advent.

4-åringene får kirkebok. «Mini-kantoriet», barnekoret for 4-6 åringer har sin første opptreden!

Tirsdag 4. desember kl. 21.00 i Nes kyrkje

Kveldsbønn.

Sangere fra Sauherad og Nes kantori. Henrik Ødegaard.

Torsdag 6. desember

Institusjonsandakter.

Furumoen kl. 11.15, Bygdeheimen

kl. 12.15 og Furuheim kl. 14.00

Kantor Sigrid Sendler og

diakon Ivar Solbu.

Adventsandakt og mye fellessang.

Søndag 9. desember kl. 17.00

i Sauherad kirke

Lysmesse.

Kor og dansere fra Sagavoll.

Kantor Sigrid Sendler og diakon Ivar

Solbu.

Takkoffer til menighetsbladet HELSING

Anne Hytta og Øyonn Groven Myhren.

Søndag 16. desember kl. 19.30

i Nes kyrkje

Konsert med Anne Hytta

og Øyonn Groven Myhren.

Fredag 21. desember kl. 19.00 i

Nes kyrkje

Konsert med Sauherad og Nes kantori,

dir. Sigrid Sendler og

Telemark messingsekstett med solistene

Signe Wiig Salvesen og Sigrid Aase.

Telemark messingsekstett.

Beltestakken etter Bergit Evju

Beltestakken til Bergit Evju.

Beltestakken kom i bruk i bygdene Hjartdal, Heddal, Bø og Sauherad; Aust-Telemark kring 1850 som ei vidare utvikling av dei gamle «raurtrøye - kledda». I dag er det kanskje den mest populære folkedrakta i Noreg, som også mange Oslofolk skaffar seg. Dronning Sonja, med både mor og far frå Aust-Telemark, kler seg i Beltestakken sin som ei dronning verdig.

Kunstnaren Erik Werenskiold kom fyrste gong til Gvarv i 1883 og såg korleis jentene her var kledd. «De halvvoxne jentungerne er nydelige; hverdagsdragten er brilliant - den kan ikke tænkes mer malerisk, og når jentungerne driver sammen i flokker er det moro at se på!», skreiv han i brev til kona si. Det fyrste måleriet hans frå Gvarv, var nettopp dei unge jentene i beltestakkar på Lindemshøgda. Me veit ikkje sikkert kven desse eller denne jenta var, som stod modell for Erik Werenskiold, men det er mange som meiner dei er i slekt med henne?

Bergit Evju (1869 -1965) var 14 år da kunstnaren kom til bygda. Ho gjekk i beltestakk som alle jentur på denne tida.

Bunadsbeltet.

75 år etter, i 1958, feira Bergit og Jon jernbryllaup på Evju og da bruka Bergit denne beltestakken som nå er utstilt i Knivkjellaren på Evju Bygdetun.

Vi har også bilete av Bergit i beltestakk som konfirmant i 1884, men da er stakken vidare med blankt svart forkle og fleire utpå trøyer med brodert halskvarde og silketørkle knytt i stor sløyfe. Denne siste beltestakken til Bergit har mindre vidde i stakken og farga undertrøye. Bergit bruka stakk kvar dag i nær på 100 år og Beltestakken utvikla seg med henne alt etter funksjon og mote som ei ekte folkedrakt. På slutten av livet bruka ho også stakk og liv, som vi skal skrive om i neste nr av Helsing, men til fest var det Beltestakken som kledde henne gjennom heile livet.

Det er stor variasjon i utforming, materialval og saum-teknikk frå dei gamle beltestakkane og fram til i dag. Draktkjennar ved Norsk Folkemuseum, Kari-Anne Pedersen har skrive ei praktbok

om «Bunad og folkedrakt - Beltestakken før og nå», der ho også har fått mykje informasjon frå samlingane på Evju Bygdetun. Ho arbeider nå vidare med ei ny bok om Beltestakken.

Denne levande folkedrakta er ikkje fanga i ei bestemt ramme, slik andre bunader har fått her i landet. Beltestakken har kreative variasjonar i seg så ingen treng å bli heilt like i denne staselege folkedrakta.

*Jorid Vale
Museumstyrar*

Erik Werenskiold lika å male menneskjer i folkedrakt.

Ytringsfrihet er forutsetning for all endring

Torsdag 18. oktober ble det satt fokus på ytringsfriheten. Sagavoll folkehøgskole, Telemark Grafill og Telemark kyrkjeakademi hadde samarbeidet om å få VG-tegneren Roar Hagen til å holde foredrag. – Dette er kvelden for de store spørsmål, sa Liv Andrea Mosdøl da hun ønsket velkommen.

Roar Hagen sa at ingen andre tema kunne få han til å reise ut en høstkveld. – Ytringsfriheten må alltid være under debatt. Under den kalde krigen var det andre regler for hva som sømmet seg. Den kalde krigen skjulte deler av verden for oss. Så skjedde det en ny stor endring 11. september 2001. De aller fleste journalistene hadde ingen kunnskap om profeten Mohammed, journalistikken har frigjort seg fra det religiøse. Vi visste alt for lite, og vi var totalt uforberedt. Det galt ikke bare journalister og tegnere, det galt også forfattere, forskere og teaterfolk.

- Det Vesten er det normale at det foregår religionsdebatt og kritikk, kristne imellom og mellom kristne og ateister. Man kan neste si at tvil er en kristen dyd. Det er en helt utenkelig tanke i en muslimsk sammenheng.

- I mellomkrigstida ble profeten tegner flere ganger, og brukt i reklame. Det skapte ikke så store konflikter. Det kan vel skyldes flere ting; det var ikke så mange muslimer i Europa, og ting brukte mye lenge tid på å bli spredt blant de store massene. I dag, med sosiale media på internett, tar det minutter før ting er spredt over hele verden.

- I den arabiske tradisjon er satiretegnin-

Ytringsfrihet må alltid være under debatt, sa VG-tegneren Roar Hagen.

ger mye brukt. Den retter seg særlig mot Israel.

- Alle karikaturtegnere vet at en forkjær strek kan ødelegge livet for tegneren og familien hans eller hennes. Er det da selvsensur eller frykt som gjør at man er lar være å tegne det som vil provosere. Det er det viktig å reflektere over, mente Roar Hagen. - Hvis man skal fornærme noen så skal man vite hva man gjør. Det er viktig å sette seg inn i religionene. Man skal ikke ødelegge livet ved en feilstrek.

- En stor utfordring for dagens tegnere i Norge er å utfordre den sosialdemokra-

Tom Arne Møllerbråten (t.h.) ledet samtalen med VG-tegner Roar Hagen.

tiske orden. All endring er avhengig av den frie tanke. Endringer i samfunnet er utenkelig uten ytringsfrihet. Det er også viktig å tenke over hva som er en svak gruppe, eller om det er samfunnet rundt som skaper svake grupper. Det er et privilegium å få leve i et samfunn der man

kan bli kritisert.

Det er ikke lette å trekke en grense mellom kritikk og fornærmelse. Tegneren sender ut et budskap gjennom sine tegninger. Budskapet oppfattes svært forskjellig hos mottakerne, sa Roar Hagen

-is-

NORSJØARKITEKTER SA

Strannavegen 460 3810 Gvarv tlf 3595 5600

post@norsjoarkitekter.no

www.norsjoarkitekter.no

Sivilarkitektene: Tor Helge Storkaas, Gunnhild Volden,
Olav H. Skjeldal, Ingrid Kvissel og Håvard Gjernes

3800 Bø - Tlf. 35 95 02 12

Slaatune Trevarre

Oredalen - 3810 Gvarv

Telefon 95 94 38 71

Rune Kigen-Lien

Vi skreddersyr
bad • kjøkken • møbler
O.S.V.

Nes Menighetshus

3810 Gvarv

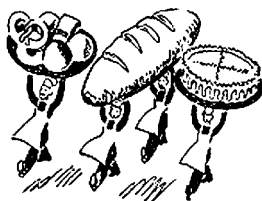
Bankgiro 2675. 65. 16441

Postgiro 3 88 02 91

LEIE AV HUSET:

Kontakt Gudrun Midtbø

Tlf: 91 15 07 54 eller 35 95 62 79

Gvarv Bakeri

Telefon 35 95 53 21

Husnummerskilt

*Ekte emaljeskilt og
standard skilt i aluminium*

Holtskog Nyhuus Design Ans

Nyhusvegen 9, 3810 Gvarv

Tlf: 3595 6154, post@holtskog-nyhuus.no

Akademika

TELEMARK

Akademika Telemark AS

Avd. Midt-Telemark Bok og Papir

Bøgata 52 - Postboks 73 - 3800 Bø

Tlf: 35 06 00 80

e-post: m-tbopas@online.no

AUTORISERT
REGNSKAPSFØRER

Ingrid E. Kaasa

3810 GVARV

35 95 51 18/ 35 95 59 17

Joggedag på Nordagutu

Det har blitt en tradisjon at Nordagutu skole arrangerer joggedag. Organiseringen har vært noe forskjellig opp gjennom årene, men alltid har pengene gått til Redd Barna. Nå er joggedagen en del av opplegget med Entreprenørskap i skolen. Det er et opplegg det skolebarna har stor medbestemmelsesrett.

Helsing møtte leder og nestleder i elevrådet på Nordagutu skole. Det er Oda Karoline Wendelborg og Sandra Hadeland Vassend. De kunne fortelle at alle elevene på skolen er involvert i opplegget, men at de har forskjellige oppgaver. Noen skulle selge tomatsuppe i suppebua, mens andre skulle jobbe på loppemarkedet. Noen hadde ansvar for salgsutstillingen av selvlaget kunst, eller man skulle selge kaffe og kaker i kaféen. Elevenes medbestemmelse i opplegget hadde medført at i år var det ikke pølsebu, men suppebu med tomat-suppe!

Men mye arbeid var gjort allerede før selve joggedagen. Bildene til salgsutstillingen måtte lages, og de enkelte klassetrinnene hadde benyttet forskjellige teknikker. Noen hadde laget en flott brosjyre om joggedagen, som de selv hadde trykt og brettet før de delte ut til barnehagen, på Opptreningssenteret og til alle hjemmene på Nordagutu. 4. klasse hadde ansvaret for å skaffe gevinster til tombolaen. De hadde ringt rundt til mange bedrifter, og resultatet var imponerende. Til selve joggeløypa skulle det lages spørsmålsark, ti til den lange løypa og fem til den korte. Loppemarkedet skulle planlegges og organiseres.

Leder og nestleder i Elevrådet på Nordagutu skole; Oda Karoline Wendelborg (t.v.) og Sandra Hadeland Vassend.

Barna hadde selv tatt med seg ting som kunne selges til inntekt for Redd Barna.

Mange mennesker kom for å være med på joggedagen. Det var folk i alle aldre, fra de i barnevogn til de som synes det er godt å støtte seg til rullatoren. Og alle midt i mellom. Praten gikk høylytt i kaféen. Noen benyttet anledningen til en god handel på loppemarkedet, eller man beundret kunsten i utstillingsrommet.

Gunhild Kleven Ripegutut fra Redd Barna Sauherad syntes dette var et flott tiltak. – Det er veldig positivt at barna på Nordagutu engasjerer seg for å hjelpe andre barn. Dette har vært en mangeårig

tradisjon som vi er svært glad for at blir ført videre.

Joggeløypene, og man bestemte tempoet selv, var lagt til de idylliske skogstiene i området rundt idrettsplassen, skolen og opptreningssenteret. I løypene var det poster der man måtte svare på mange slags spørsmål. Man kunne være så mange man ville på laget, og startkontingenten var på beskjedne kr. 10,- for hvert deltagende lag. I det flotte været var det en trivelig tur i skogen.

Det kom inn brutto ca. kr. 8.000,- på joggedagen i år. Av det blir mellom 6.500 og 7.000 kroner overført til Redd Barna.

Mye godt å velge i!

-is-

Det skal mye mat til når "hele Nordagutu" møter fram til joggedag.

Mye spennende kunst var å få kjøpt.

Tobias Dale Skårdal (t.h.) har gjort en god handel på loppemarkedet. Selger er Oscar Kolbu.

Joggløypa gikk idylliske omgivelser. Her er det Gunn, Ida Marie og Thea – alle Vogsland – som lurer på hvor mange mager kua har?

- Se hva jeg har fått kjøpt!

Aktiviteter 2012 og plan for 2013

I septemernummeret av Helsing hadde Sauherad Historielag ei oppsummering av arbeidet med boka om stulslivet på Sauheradjella våren og sommaren 2012. Forfattarane har fått inn mykje interessant stoff, men ta kontakt dersom du har meir på lager – Her kan alt vera av interesse!

Hausten 2012 har historielaget organisert eller deltatt på desse arrangementa:

Onsdag 29. august: Gravhaugane ved Haug.

Garden Haug ned for Sauherad kyrkje mot Sauarelva er ein av dei eldste i Sauherad. Mellom garden og elva ligg det kanskje 13 gravhaugar. I band 3 av bygdeboka for Sauherad er garden og gravhaugane omtalt. Der kan ein lese at det sannsynlegvis har budd folk på denne garden frå før Kristi fødsel og at det var den sentrale garden i Sauardelen av Sauherad, på same måten som Nes var sentralgarden i Nesherad. Hans Olav Sauar var omvisar saman med Astrid Hofsrud Roe.

Torsdag 30. august: Kolahuset

Kolahuset ved Sauarelva har ei interessant historie. Det var i si tid eit viktig handels- og samferdselscenter for båttrafikken i Norsjøvassdraget. Her var forretning, bakeri, slaktebutikk, vertshus, smie, mølle og sagbruk. I ein kort periode var det jernbane opp til Nordagutu for å frakte opp utstyr og jernbanevogner ved bygginga av Bratsbergbanen.

Sauherad Kulturnettverk hadde invitert til kulturkafé ved brygga på Kolahuset. Historielaget var godt representert. Ole Thor Ripegutu fortalte om staden. Det var 50 fram møtte som hadde ein hyggeleg kveld med prat og song. Dei fekk servera kaffi, «kanalsnurrar» og plommer.

Laurdag 1. septemper: Vest-Telemark Museum i Eidsborg.

Telemark har fått eit nytt moderne museumsbygg ved Vest-Telemark Museum i Eidsborg ved Dalen som vart kåra til årets museum i 2012 av Telemark Museumsforbund. I dette området er det mykje å sjå. Deltakarene frå Sauherad Historielag fekk omvisning av museumsdirektør Dag Rorgemoen der dei også var innom Eidsborg stavkyrkje, Stålekleivloftet frå 1176 som er landets eldste trebygning.

Onsdag 19. september: Husmannsplassar på Holtsås

I band 1 til bygdebok for Sauherad, er det opplyst at det var 377 husmannsplassar og 115 sjølveigarplassar i 1865. På denne kveldsturen til husmannsplassar ved Holtsås fortalte Olav Klever og Einar Kleivrud om bl. a. Juvland, Haugedal, Berg-

heim og ein plass der mot til Lars Fykerud var født. Johannes Sundsvalen spela slåttar etter Fykerud og Møllarguten både på husmannsplassen og ved avslutninga på Haugedal hjå vertskapet Gerd og Harry Gaarder. Der blei det også servert kaffi, kaker og det var allsang til pianospelet til Harry. Olav Klever har satt saman og trykt eit hefte om husmannsplassane i området som blei utdelt til alle dei 26 som deltok på turen som var interessant og lærerik.

Søndag 23. September: Gunheimsgrenda

Kulturminnegruppe i Gunheimsgrenda hadde invitert til tur for å sjå på ulike kulturminne frå fleire tidsepokar. 32 personar deltok på tur gjennom landsskapet med start ved Gislehaug. Denne gravhaugen med fleire interessante funn ligg i skogkanten vest for Hørtevegen ved garden Kvimæla. På andre sida av Hørtevegen finn ein murane etter skyttarbanen mellom Dyrud og Lia. Her hadde Gvarv skyttarlag stor aktivitet før krigen. På husmannsplassen Knipa stend murane etter steinfjoset der husmannsfolket hadde dyra sine. På returen gjekk turen innom eit "skrivarberg" før Nils Flatland inviterte til kaffi og kaker med nye historier og allsang.

Alle arrangementa har hatt god deltaking, noko som inspirerer til nye arrangement i 2013.

Sjå også www.sauherad.historielag.org

*Med helsing,
Styret i Sauherad Historielag*

Sauherad Historielag saman med Gvarv Vel inviterer til møte 8. november 2012 kl. 1900 på Kjernehuset

Program:

- Informasjon og diskusjon om utvikling av Gvarv sentrum, med vekt på historia og bevaringsplanen for Gamlegata, ved arkitekt Olav Skjeldal
- Informasjon om arbeidet med kartlegging av kulturminne i Sauherad og pilotprosjektet Kultur- og naturreise saman med anna arbeid i Sauherad Historielag
- Kaffi og kaker

Sjå også www.sauherad.historielag.org

*Med helsing,
Styret i Sauherad Historielag*

Nye naturbøker i emning

Tida, inspirasjonen og motivasjonen tillet ikkje noko ny bok frå meg i år. Men fyrste opplaget av boka mi frå 2010, «Naturen og eg – vandringar i livet», er på det næraste tomt. Derfor kjem boka i nytt revidert og utvida opplag før jul. Det nye stoffet er fakta og tankar i miljø- og samfunnsdebatten i ljøs av utviklinga i landet vårt dei siste 10 til 15 åra. Innspela er rikt illustrert med landskapsbilde frå naturen. I tillegg kjem boka i heilt ny drakt, og med ein noko annan tittel, tilpassa innhaldet. Boknamnet blir derfor «Naturen og eg – natur og miljø, menneske og samfunn».

Saman med to medarbeidarar planlegg eg eit bok om norsk natur til neste haust. Boka vil innehalde landskapskisser og naturfoto av begge medarbeidarane og korte lyriske

og prosaiske petittekster skrivne av meg til illustrasjonane. Boka blir fyrst og framst ei visuell formidling av vakre landskap og naturstemningar, noko som ligg hjarte mitt nær, og som eg håpar kan vera med på å gjera mange til å få den same glede og respekt for naturarven som det eg kjenner at eg har tileigna meg, gjennom eit langt liv tett på naturen. Tittelen på boka og storleiken på ho er ennå ikkje bestemt.

Boka som kom ut før jul i fjor, «Heimbygdsminne frå Sauherad» fins det fortsatt ein del eksemplar att av. Ho er ennå til sals i bokhandlar og nokre andre butikkar i Midt-Telemark og på Notodden.

*Helsing
Jon Ingebretsen*

• rørleggerarbeid • flislegging • muring m.m.

Totalrehabilitering av bad!

Har du en badedrøm?

Vi oppfyller den...

Vi kommer på befaring eller ta gjerne en tur innom oss for en prat. Planleggingen ordner vi sammen og gir dere uforbindelige tilbud.

Fagområder:

- ✓ Sanitæranlegg
- ✓ Varmeanlegg
- ✓ Pumpeanlegg
- ✓ Service oljefyr
- ✓ Kjerneboring

3810 GVARV • Tlf.: 35 95 58 00 • Fax: 35 95 63 04

Bademiljø

Noen av året konfirmanter skal gjennomføre en pilegrimsvandring fra Nes kyrkje til Bø gamle kyrkje i løpet av konfirmasjonstida. Nå er første del utført. Skal man være pilegrim så bør man ha en stav å støtte seg til. Ved bålet på Tangen var det fint for Thomas og Johnny å lage sine egne pilegrimsstaver.

En pilegrim beveger seg i skaperverket. Da møter man mange medskapninger. Her har Kristin en prat med geitene på Evju.

Aktivitetsdag

En av høstens konfirmantsamlinger var lagt til Sagavoll. En av klassene på folkehøgskolen hadde lagt opp til aktivitetsdag. Konfirmanter fikk prøve seg på mange områder, som en introduksjon til det arbeidet KRIK (Kristen Idrettskontakt) driver. Nathalie tok utfordringene på strak arm.

Med samarbeid går alt så mye enklere.

Sko er greit å ha på beina, men de kan også brukes til å kaste mot baller.

Ole Fredrik hadde full kontroll.

Greit å spille basketball når alle har hver sin ball.

Den store barnedåpen

Søndag 30. september var det fem barn som ble døpt i Sauherad kirke. I en fullsatt kirke ble det virkelig fest og glede. Her er dåpsbarna sammen med foreldre og seniorprest Leif Raustøl.

Broderikafè på Evju hver onsdag

Hver onsdag kveld møtes rundt ti kvinner i stuene på Evju bygdetun for brodere. Men det legges ikke skjul på at det ikke bare dreier seg om håndarbeid, det sosiale er kanskje like viktig. – Det skal noe helt spesielt til for at vi ikke skal møte på broderiekafeen, sier de til Helsing.

Mange av de seremonielle tekstilene har svært mye broderi.

Det hele startet som et kurs i 2009. Da skulle det broderes klede til sendingskorg. – Men vi ville ikke slutte, derfor holder vi på fortsatt. Nå jobber vi særlig med seremonielle tekstiler. En del av symbolikken er fra før-kristen tid og den er internasjonal. Det vi lager er kopier av våre for-mødres tekstiler.

Liv Berit Kåsa er sygruppas ressursperson. Hun har store kunnskaper og mange mønstre som hun raust deler med de andre.

- Det var ikke slik at her gård hadde alle de seremonielle tekstilen. Men innefor hvert bearlag var det et mål å ha alt. Så

lånte man av hverandre. Det kunne være kisteklede som skulle ligge under kista, eller lik-kors. Det var to broderte løpere som skulle ligge i kors oppå kista, og som det skulle stå et lys på. Så var det bunader og bunadsskjorter, julehåndklær, klede til sendingskorga og hatteklede til brudgommen, forklarer Liv Berit. – Initialer og årstall kan hjelpe oss til å finne ut hvor de forskjellige mønstre kommer fra.

- Jeg finner mange mønstre rund om på museer, både i Norge og i utlandet. Nordiska museet og folkemuseet i Oslo har vært rike kilder. Når vi finner bilder så tegner vi mønstre selv. Telle kan vi! Enkelte av disse tekstilene har enormt mye broderi. Når man tenker på den tida de

Dagen sy-damer har mange flere tekniske hjelpemidler enn sine formødre.

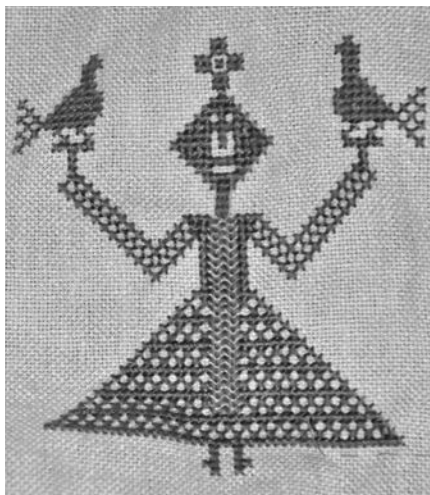
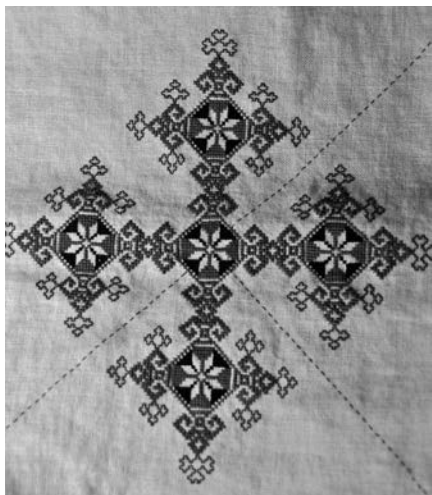

Det sosiale er nesten like viktig som det å brodere.

hadde, og ikke minst det lyset de satt og broderte i så er det mer enn imponerende det de fikk til! Men i en til tider grå hverdag var det nok ekstra viktig med fargerike tekstiler.

- Det vi broderer er koier av gamle tekstiler, men samtidig setter vi vårt eget preg på det. Vi gjør det til vårt!

Grappa på Evju er åpen for å ta imot nye medlemmer. De betyr at alle blir tatt godt i mot. – Noen av oss er fagarbeidere mens andre er lærlinger. Slik må det være, sier damene! De betaler 50 kroner hver gang for leie av lokale og for kaffe. Så går det på omgang å ta med noe til kaffen.

En del av symbolikken på de seremonielle tekstilene er fra førkristen tid.

Slektens gang

Døpte

30. september: Henriette Hagen Pilodden
30. september: Leon Alexander Flatland Kveum
30. september: Vårin Gustavsen Wæhle
30. september: Sondre Kveum Saga
30. september: Øystein Stavik Hildrum
7. oktober: Iben Østerdal
14. oktober: Mildrid Marie Angre-Aanaas (Døpt i Åmotsdal)

Døde

16. september: Finn Nilsen f. 1935
20. september: Ingrid Holtan f. 1928
5. oktober: Astrid Høgstad f. 1926
5. oktober: Solveig S. Skogli f. 1921
8. oktober: Hege Storkås f. 1936

Gravlagt i Rauland

Helsing til Sauherad og Nes

Menighetsblad utgitt av Sauherad og Nes sokneråd.

E-post: diakon@sauherad.kyrkja.no

Redaktør: Soknediakon Ivar Solbu.

Kirkekontoret - 3812 Akkerhaugen - Telefon 35 95 70 82 / 93 28 52 02.

Bankgiro: 2675 51 18949

<http://www.helsing.no>

Caspersens Trykkeri AS, Vikersund.

Berit Bjørnerud

Kjetil Nyhus

Anders Høibo

Svein Sannes Marthinsen

Sigrid Sendler

DEN NORSKE KYRKJA

Sauherad og Nes sokn

Kirkekontoret - Idunsvoll 3 - 3812 Akkerhaugen
post@sauherad.kyrkja.no • www.helsing.no

Kyrkjeverge Trond Magnus Haugen, tlf. 35 95 70 80 / 93 85 55 04
E-post: kyrkjeverje@sauherad.kyrkja.no

Fung. sokneprest Leif Raustøl tlf. 35 95 70 81 / 46 63 45 48
E-post: l-rausto@online.no

Prest Svein Sannes Marthinsen, tlf. 35 95 70 84 / 97 15 28 12
E-post: svein@bokyrkje.no

Diakon Ivar Solbu, tlf. 35 95 70 82 / 93 28 52 02
E-post: diakon@sauherad.kyrkja.no

Kantor Sigrid Sendler, tlf. 35 95 70 83 / 93 60 54 55
E-post: kantor@sauherad.kyrkja.no

Kyrkjetenar Kjetil Nyhus, tlf. 95 17 49 38
E-post: knyhus@online.no

Kyrkjetenar Anders Høibo, tlf 90 94 07 28
E-post: t-hoei@online.no

Kyrkjetenar Eilev Kåsin, tlf. 90 76 87 80
E-post: eilevk@online.no

Sauherad og Nes sokneråd:

Leder Tom Arne Møllerbråten, tlf 91 57 11 57
E-post: tamollerbraten@hotmail.com

Ivar Solbu

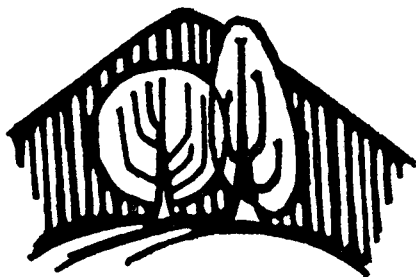
Eilev Kåsin

Tom Møllerbråten

Trond M. Haugen

fra bygdene våre

Neste nummer av Helsing

kommer ut i midten av desember.
Stoff må være levert til redaksjonen innen
26. november.

Husk: juletreffester og andre julearrangement!
Neste blad igjen kommer ut ca. 1. februar.

Stoff kan sendes til:

Helsing v/Kirkekontoret

Idunsvoll 3, 3812 Akkerhaugen

eller på e-post: diakon@sauherad.kommune.no

TELEMARK BEGRAVELSESBYRÅ

NORHEIMS EFTF. AS

JARL OLAV RUGTVEIT

Bø-Sauherad-Nome

Distriktets begravelsesbyrå siden 1972.

Døgnvakt

35 95 52 80
41 60 38 40

begravelsesbyraet@online.no

Eget gravsteinverksted

For ny gravstein, gravering,
rens eller restaurering.

Hvor er dette

Bilde på side 501.

Rett svar er

NEDRE HELEN

på Gunheim.

Bygdeboka skriver:

Garden ligg på sletta ved Bøelva
nedafor Øya på sand- og moldjord.
Dyrka areal er 65 mål etter at 4-5
mål er brote opp av hamn og skog.
Innmarka grensar i vest til Bøelva,
i nord til Helen (Slåttun), i aust til
Øya og i sud til Nordistuguøya.

Bånhusøyane innarst i Årnesbukta
er kjøpt til for lenge sidan, og dei er
på ca. 15 mål.

Av Helsskogen i Skåråfjell eig bruket
her ein fjerdepart og Nyhus resten.

Husdyrhaldet var 1 hest, 5 kyr, 2-3
ungdyr og kalvar, 2-3 grisar, 5-6
sauer og 70-80 høns. Det blei slutt
med kyr i 1970, ungdyr, gris og
høns til ca. 1977.

Våningshuset er svært gammalt.
Det blei påbygd i 1938. Ny våning
blei sett opp på eldhustomta i 1971.
Driftsbygningen er frå 1933 og
vedskjulet frå ca. 1920.

Formiddagstreff på Nes menighetshus

Program høsten 2012

Tirsdag 13. november 2012 kl. 11.00

Jakob Høvik holder andakt. **Jorid Vale** forteller om eplets historie i Sauherad.

Tirsdag 27. november 2012 kl. 11.00

Sam Tore Bamle holder andakt. Han forteller også nytt fra misjonsarbeidet til Normisjon. Kollekt til Sauherad og Nes sokns misjonsprosjekt i Ecuador.

Tirsdag 11. desember 2012 kl. 11.00

Berit Bjørnerud holder andakt. Sang og musikkprogram ved elevene på **musikklinja** på Sagavoll folkehøgskole. Loddsalg.

På alle Formiddagstreff er det god servering, og god tid til å prate med hverandre. Noen ganger er det loddsalg, andre ganger kollekt.

*Behov for skyss kan ringes til Nes menighetshus (tlf. 35 95 52 34)
fra kl. 10.00 på treffdagen.*

Velkommen!

Nes menighetshus torsdag 15. november kl. 19.30

BIBELTIME

Tom Arne Møllerbråten holder bibeltime om Paulus brev til Kolosserne. Bakgrunnen for brevet, hovedtanker og aktualitet i dag er noen av stikkordene for bibeltimen. Det blir anledning til spørsmål og samtale. Ta gjerne med bibel. Enkel servering.

Sauherad og Nes sokneråd ønsker alle velkommen!

Søndag 11. november 2012 kl. 15.00

BASAR PÅ SUNDS

Lodd og åresalg

Gratis servering av kaffe, saft, vafler og kaker.

Det ville være fint om dere kan gi en gevinst til basaren. Den kan leveres til Hilde Dale eller Mette Haugholt, eller når dere kommer på Sunds den 11. november.

Vi håper det er mange som tar turen til Sunds denne søndagen.

VELKOMMEN

Arr. Sunds Bygdelag

PS! Minner om at Sunds Bygdelag er registrert som mottaker for Grasrotandelen hos Norsk Tipping

Sunds Bygdelag

LEIE LOKALE?

Våre lokaler egner seg bra til møter, fest og jubileum. Lokalene har en stor sal med salonger i den ene delen og mulighet for å dekke langbord i den andre delen. Vårt kjøkken er nyoppusset og vi har servise til ca 50 personer til utleie. Vi kan også være interessert i faste leietakere - lag, foreninger, trimgrupper eller andre sosiale sammenkomster, slik at vi fortsatt kan drifte huset som vi ønsker å overta fra kommunen. Våre utearealer er også ypperlige for de med små barn da plenen er inngjerdet og er trygg for trafikken.

Ta kontakt med Hilde Dale på tlf 41 29 87 42.

For styret i Sunds Bygdelag
Mette Haugholt

TAKSERING

Tenker du på salg, kjøp eller refinansiering av eiendom?
Kontakt oss for en seriøs og rask levering.

Type eiendommer: Bolig, fritid, forretning, landbruk og tomter.

Aarnes
Bygg og Takst

NITO Takst
- tryggere bolighandel

Kontor: 35 95 65 00 • Mobil 907 84 247 • E-post: oddvard@byggogtakst.no • Hjemmeside: www.byggogtakst.no

Julegrantening på Bygdeheimen

Torsdag 6. desember 2012 kl. 18.00 skal vi tenne juletreet som står ved Sauherad bygdeheim på Gvarv. Det er et stort juletre pyntet med ønskene fra alle 5. klassingene i Sauherad.

Gvarv skolekorps spiller til sang som blir ledet av 1. – 4. klassingene fra hele Sauherad. Gründer Britt Sauar vil holde en liten tale før lysene blir satt på.

Kanskje kommer julenissen, og kanskje han har noe i sekken sin???
Salg av gløgg og kaker rundt bålet!

Kulturprogram inne på Bygdeheimen fra kl. 17.00

Alle er velkomne!

JULEMESSA på Evju Bygdetun

Laurdag 17. og søndag 18. november kl. 12.00 – 17.00

Førjulsopplevelingar for heile familien:

- Gardsnissen med Nissekjeringa tek imot i Th kittelsenstugo.
- Konsertar i Møllargutstugo
- Hesteskys og Ponnyridning
- Aktivitatar: toving, spikking og forming av julekort
- Utstilling av gamle Julekort med levande musikk frå Taffelpianoet.
- Pølser og lomper ved Nissebålet
- Salg av gaveartiklar, bøker, husflid, tradisjonsmat og småkaker
- Matsalg; Rjomegraut, Spa (kjøtsuppe), vaflar og nybaka kling i Eldhuset.

Inngang kr. 50,- for vaksne

NISSEFESTEN 2012

Laurdag 15. desember kl. 16.00

Gardsnissen slik Th. Kittelsen såg han, bur som kjent for mange små og store på Evju Bygdetun. Kwart år er alle velkomne til gards siste laurdag for jul til sang rundt juletreet med musikk av Gvarv Skulekorps. Gardsnissen med Klunkelaget sitt spelar i Hestevogna.

Risgraut og hesteskys for alle er inkludert i inngang kr. 50,- (Gratis under 3 år)

Sauherad kirke laurdag 3. november 2012 kl. 17.00

MINNEGUDSTENESTE

Vi ønsker vel møtt til ei gudsteneste med tid og rom for stillhet og ettertanke! Men òg med høve til å kjenne at fellesskapet kan vere godt å vere i når ein strevar med sakn og sorg.

Vi vil tenne lys og lese namna på dei som er gått bort i Sauherad og Nes siste året. Men alle er varmt velkomne til Sauherad kirke denne laurdagen.

Vi ber på ulike bærer av tap og sorg, brotne relasjonar og voner som gjekk sund, - alt etter korleis livet vart for oss. Mange opplever det godt å vere i kyrkja på denne dagen, at børa kan hende blir litt mindre, eller i alle fall kanskje kjennast lettare å bære, når ein får kjenne seg som del av ein fellesskap, med kvarandre og med Gud, Han som har omsorg for kvar og ein av oss, - i glede og i sorg!

Alle er velkomne til Sauherad kyrkje denne laurdagskvelden.

REKREASJONSOPPHOLD

Behov for rekreasjon i høstmørket?

Det er ledige plasser på Institutt for Sjelesorg ukene 44, 45, 48, 49 og 50 i høst. Få en god seng, god mat, gode samtaler, kultur- og naturopplevelser.

Rekreasjon er for alle som trenger det, ingen diagnose, ingen henvisning, ingen venteliste.

Se: www.sjelesorg.no eller ring 32 74 98 30

Torsdag 8. november 2012 kl. 18.30 på Nes Menighetshus

Misjonskveld

- Informasjon om menighetens misjonsprosjekt. «Tamboskolen» i Ecuador.
- Andakt ved Leif Raustøl
- Sang ved Gunnar Klingberg
- Kaffe og eplekake
- Informasjon om misjon i Viljandi. Ivar Solbu viser bilder fra Sauherads diakoniforening's tur til Estland i høst
- Åresalg

*Sauherad og Nes sokneråds Misjonsutvalg
ønsker alle hjertelig velkommen!*

REDD BARNAS JULEMESSE 2012

Redd Barna Sauherad arrangerer sin årlige julemesse **lørdag 1. desember 2012**. Dørene åpnes **kl. 11.00 på IDUNSHALL** - Akkerhaugen skole og sambruksanlegg.

På salgsbordet kan vi friste med fine håndarbeider og hjemmelagede julekaker. Her skulle det være noe for enhver smak, i form av julegaver eller tilskudd til egen julebakst. Lynlotteriet har som vanlig en mengde med fine gevinster, og flere vinner tall. Stort loppemarked, med klær og «ting og tang». Her kan du finne spennende pyntegjenstander og klesplagg. Klær som ikke blir solgt, sendes til Romania ved «Apple Aid». Lykkehjul blir det også i år for de unge, med gevinst hver gang.

Mat og drikke sørger våre blide damer på kjøkken og kafe´ for, så her skal ingen gå sulten hjem.

Underholdningen består i år av Sauherad og Hjartdal Musikkorps, de stiller opp for oss år etter år! Dessuten kommer «Resiliens», en sanggruppe fra Notodden og en lokal barnegruppe som vil synge for oss.

Trekning av hovedlotteriet blir på slutten av arrangementet med mange flotte gevinster, både håndarbeider, kjøpte gevinster og gaver fra næringslivet.

Lopper kan leveres på Akkerhaugen skole fra kl. 17.00 fredag 30. november. Har du problemer med denne datoen, kan du kontakte følgende personer for mellomlagring:

Ingrid: tlf.: 94 84 07 02 / Kari: tlf.: 97 70 55 40

Vi håper du har lyst til å komme innom denne dagen, så velkommen til en hyggelig dag for både store og små. Og ikke minst har du anledning til å være med oss å hjelpe i Redd Barna.

*Med hilsen
Redd Barna Sauherad*

«Ikoner, kunstglass, katter og Katzuri»

Galleri Nyhuus ønsker velkommen til juleutstilling

i perioden 17. november – 9. desember.

Utstillingen er åpen fredag – søndag kl. 12 - 18. Mandag – torsdag stengt.

Åpning lørdag 17. november kl. 12.00.

Denne kollektivutstillingen byr på mange uttrykk:

- Gheorghe Murarasus vakre ikoner har motiver fra Jesu' liv eller fortellinger fra Bibelen.
- Jonny Andvik viser malerier med varme auguststemninger, mens
- Dang van Tys litografier er fulle av liv og humor.
- Ola Steen har katter som hovedmotiv i sine etsninger.
- Geir Olsen - Kongsfoss Glass stiller ut fargerike kunstglass og
- Magn Ness viser flotte brukskniver i spennende design.
- Liv Andrea Mosdøl har laget puter og nydelige kort til mange anledninger.
- Karen Bit Vejle presenterer gammeldagse papirklipp i moderne utførelse, mens Sidebygningen viser kreative klær.

I tillegg julepynt, smykker, gaver mm. Kafé.

Gardsutsalg med eplemost, epler, honning, syltetøy, saft, gele, spikkeband osv.

Byggmester Geir Håvard Østtveit

Østtveitvegen 50 - 3810 Gvarv - Tlf. 905 77 431

Systemhus sponser TV2-programmet

Drømmedrømmen

2

Vi kan også oppfylle dine drømmer
– bestill vår huskatalog nå!

SYSTEMHUS

Fredag 30. november 2012 kl. 19.00 på Sunds bedehus

SANGKVELD

* Andakt

* Mye sang og musikk

* Rømmegraut, kaffe og kaker

*Evangelievennene og Sunds Normisjon
ønsker alle hjertelig velkommen!*

Bø kino viser
film hver dag
i Gullbring
kulturanlegg
i Bø.

Lørdag 3. november er
det klart for Den store
kinodagen. Halv pris på
alle filmer hele dagen!
Sjekk programmet på

www.bokino.no

TRIM

Dametrimmen er i gang igjen
på **Gvarv samfunnshus**
hver mandag
kl. 20.00 – 21.00

Zumba på Akkerhaugen,
Idunshall, hver tirsdag
kl. 17.45 – 18.45

Velferden på plass i Kjernehuset

- Her er det alltid god suppe!

I tre år ble det drevet et kafé-tilbud i underetasjen i bygget bak apoteket på Gvarv der PPT holder til. Tilbudet hadde navnet Velferden. Men i vår var det slutt. Lokalet skulle brukes til andre formål. Men heldigvis ble oppholdet kort. Fredag 5. oktober åpnet Velferden i Kjernehuset, - midt i Gvarvgata. Vi traff en glad gjeng rundt kafé-bordene!

- Her på Velferden er det alltid god suppe!

Velferden er åpen hver fredag fra kl. 11.00 til kl. 16.00. Som før er Kirsten Lund sjefen. Hun har lovet å drive fram til nyttår. – Så får vi se hva helsa tillater, men jeg håper at jeg greier å fortsette, sier hun til Helsing.

Velferden har en grei meny: suppe, vaffler og kaffe. – Men det er alltid god suppe. Forsikrer Eilo Kåsin, en av stamkundene. – Og Kirsten er flink til å variere, det er ny type hver gang. Og prisen er rimelig, for 50 kroner får man både suppe og vaffel, - alltid nystekt vaffel.

Jon Åse er med i Sauherad kommunes Eldreråd. Han forteller til Helsing at rådet har jobbet med Velferden siden det ble klart at kommunen måtte bruke det tidligere lokalet til andre formål. Han er svært glad for at det nå har kommet en ordning. – Vi ønsker at flere aktiviteter inn i lokalet her, gjerne at vi nærmer oss et gammeldags eldresenter. Det hadde vært flott om flere lag og organisasjoner kunne komme i gang med aktiviteter her. Det kunne for eksempel være aktiviteter for innvandrere eller en organi-

Kirsten Lund (t.v) hadde med seg Ester Lundeberg på kjøkkenet.

sert besøkstjeneste. Kanskje kunne vi få til noe som lignet på en frivillighets-sentral.

- Det var mange som besøkte Velferden der vi drev før. Vi håper at besøket blir minst like bra her, sier Kirsten Lund. - Dette er en flott plass å møtes!

Og Helsings utsendte er ikke i tvil. Trivelig prat og mye latter er ikke å forkaste. Og vi la merke til en ting til: folk som kjørte gjennom Gvarv, og som hadde lyst på mat, kom innom. De gikk smilen ut igjen, etter å ha nytt suppe, vafler og lokale historier.

-is-

**Skreddersøm
av benkeplater,
laminat og heltre.**

se
treogportal.no
for mer info

TRE OG PORTAL AS

Oredalen 11, 3810 Gvarv
Man-fre 7-16

35 95 59 00

Trenger dere elektriker!

**NYBYGG
RENOVERING**

av hus, hytte, industri

Elektriker'n
Elektriseringsinstallatører
I Sauherad

Telefon 472 76 176
Telefax 35 95 74 86

E-post: ss-es@online.no

SAUHERAD OG NES PENSJONISTLAG

Sauherad og Nes Pensjonistlag ønsker velkommen
til medlemsmøtene på Furuheim, Gvarv.

Møtene holdes hver 3. torsdag i måneden, fra kl. 14.30 til omlag 17.30.

Det er lagsinformasjon, underholdning og åresalg og så er det alltid god servering. På novembermøtet får vi besøk av ”Den unge Sigrid Undset”, en forestilling av og med Kristi Kinsavik. Forestillingen, eller kabareten som hun selv sier, har fått svært gode kritikker, så vi gleder oss til novembermøtet.

Vi gleder oss også til desembermøtet, 20. desember, der det tradisjonen tro blir juletallerken, julesanger og underholdning som passer til årstiden.

Vi er idag 148 medlemmer, men ønsker oss mange flere. Som medlem får en tilbud om rimelige turer, medlemsblad og trivelige medlemsmøter. Medlemsskapet byr også på muligheter for organisasjonsutvikling, kurs og aktiviteter. Lokallaget er tilsluttet Pensjonistforbundet Telemark og Pensjonistforbundet sentralt. For å bli medlem er det bare å komme på møtene, så ordner vi det.

Kontaktpersoner i laget er leder Berith M. Moen, tlf. 35 95 85 09
eller Dordi Dalen tlf. 35 95 61 83.

For e-postbrukere er mailadressen til sekretæren: thorleif.soreid@gmail.com

Velkommen i hyggelig lag!

Referat fra medlemsmøte 20. september 2012

Leder Berith Margareta Moen ønsket velkommen til høstens første møte og konstaterte at oppmøtet var veldig bra. Gunn Astrid Kaasa hadde funnet noen gode ord for dagen, og Vebjørn Bakaas drysset melodier over oss. Han var innom mange kjente, slik som Roy Lønhøiden, Jona Fjeld, Sondre Bratland, Halvdan Sivertsen, oversatt til Bømål, noen viser fra Sverige, ikke minst Cornelis Vreeswijk, og flere andre kjente sanger og viser. Dette var fin underholdning for oss litt eldre, som også satte pris på at lydnivået var passe.

Det ble videre orientert om ny Sverigetur, og om møtene i oktober og november. Laget har faste styremøter 2. torsdag og medlemsmøter 3. torsdag i måneden. Torbjørn Omholt fortalte om et treningsopplegg han er med på en gang uken og inviterte andre til å delta.

Medlemmene er rause med gevinster til den faste utlodningen, og inntektene gir et betydelig bidrag i foreningskassa. Både fylkeslaget og forbundet vil ha

sin andel av kontingenten, slik at lokalkontingenten ikke blir så stor, bare 49 kroner i året! Men med forsiktig forbruk og mye dugnad fra kjøkkengjengen kan vi ha god servering på alle møter.

Mange medlemmer hadde benyttet seg av tilbudet om ny, flott sangbok og denne ble utdelt på møtet. Med allsang og takk til alle bidragsyttere kunne Berith avslutte enda et trivelig pensjonistmøte.

Thorleif, ref.

Referat fra medlemsmøte 18. oktober 2012

Oktobermøtet på Furuheim ble ledet av sekretæren, etter anmodning fra vår plikttoppfyllende leder Berith. Sekretæren benyttet anledningen til å være med på kjøkkenet, sammen med Jon, Rønnaug, Dordi og Birgit. Høsten er eplekaketid, så Britt og Rønnaug hadde bakt ekstra gode eplekaker.

Dag Sverre Olsen og Tone Steinstad bidro til at det ble sang, musikk og ord for dagen. Tone hadde like godt diktet en pensjonistmøtesang som hun fremførte på sin sedvanlige muntre og levende måte. Signe Marte var tilbake med sin godt tilrettelagte trim.

Leder av eldrerådet i Sauherad, Bjørn Holta hadde bedt om å få komme på møtet for å orientere om eldrerådets funksjon og oppgaver. Det gjorde han på en utmerket måte og vi ble oppfordret til å bruke eldrerådet aktivt i arbeidet for en bedre hverdag for alle eldre.

Allsangen gikk svært bra med akkompagnement fra Dag Sverre. Han hadde også plukket fram noen solonummer som fikk rimelig god applaus. Sangen som Tone hadde diktet lyder slik:

*Vi er mange pensjonister, som her samlast gang på gang,
For å knytte gode vennskap, kose oss og ta ein sang.*

*Her er litt av hvert å lære, foredrag av mange slag,
La oss ta imot det gode, da me gler oss her ilag.*

*Viktig er det og med maten, stille blir det uten den,
Takk me gir til dei som steller, den er alles gode venn.*

*Pengane me bruker flittig, når det lodder er å få.
Spenning er det når det trekkes, etterpå da vil vi gå!*

Takk for godt oppmøte i en ellers våt og grå høstdag!

Thorleif, ref.

Rettelse

Mange som aldri har lest ett ord av Marx, siterer likevel epigrammet om at religion er opium for folket. Det er en av hans mektigste metaforer – vi kan gjette på at den var inspirert av "Opiumskrigen" mellom britene og kinesere i 1839 – 1842. Men forstår de virkelig hva som står der, de som etterplapper ordene?

Av Ibrahim El-Hajj

Takket være Marx' selvoppnevnte fortolkere i Sovjetunionen, som kidnappet setninger for å rettferdiggjøre sin forfølgelse av "gamle troende", tror man vanligvis den betyr at religionen er et narkotikum onde herskere deler ut for å holde massene i en tilstand av nedsløvet, hjernedød passivitet.

Marx' poeng var en god del mer subtilt og sympatisk. Selv om han insisterte på at "*religionskritikken er forutsetningen for all kritikk*", skjønte han den åndelig driften.

De fattige og elendige som ikke venter seg noen glede i denne verden, kan godt velge å trøste seg med løftet om et bedre liv i den neste; og hvis staten ikke kan høre deres rop og bønner, hvorfor ikke appellere til en enda mektigere myndighet som har lovet at ingen bønn skal forbli ubesvart?

Religionen tjente som rettferdiggjørelse for undertrykkelsen, men også som tilfluktssted fra den. "*Religiøs lidelse er uttrykk for reell lidelse og protest mot reell lidelse på en gang. Religionen er den undertrykte skapnings sukk, en hjerteløs verdens hjerte og sjelløs betingelsers sjel. Den er folkets opium*".

Veldig veltalende. Andre steder i essayet hender det imidlertid at hans verbale behendighet forfaller til ren ordkunst for deres egen skyld – eller, for å si det like ut, for å vise seg. Her er hva han sier om Martin Luther og Reformasjon i Tyskland: "*Han ødela troen på myndighetene, men bare ved å gjenopprette troens myndighet. Han forvandlet prestene til legfolk, men bare ved å forvandle legfolkene til prester. Han frigjorde menneskeheten fra utvendig religiøsitet, men bare ved å gjøre religiøsiteten til det indre mennesket. Han frigjorde kroppen fra dens lenker, men bare ved å legge hjertet i lenker*".

Eller om forskjellen mellom Frankrike og Tyskland: "*I Frankrike er det nok å være noe for at man skal ønske å være alt. I Tyskland kan ingen være noe hvis man ikke gir avkall på alt. I Frankrike er delvis frigjøring grunnlaget for universell frigjøring. I Tyskland er universell frigjøring en ufravikelig betingelse for enhver delvis frigjøring*".

Etter noen avsnitt med dette overdådige fyrverkeriet får man en mistanke om at selve oppvisning er blitt et mål i stedet for et middel.

Samhørighet!

Jeg kjenner ikke den fremmede
heller ikke hans egenskaper
Jeg så en bisettelse
og jeg fulgte etter kisten.
Som de andre, bøyd jeg hodet
for å vise respekt.

Det var ingen grunn til å spørre
hvem den fremmede var
hvor levde han og hvordan døde han?
Dødens grunner er mange
ikke minst livets pine.

Jeg lurte på: ser han på oss
eller ser han på intetheten
og angreer slutten?
Jeg visste at han ikke ville lukke opp
kisten, enten for å takke oss
eller for å hviske om sannheten.
[hva er sannheten?].

Kanskje han nå, som oss,
bretter skyggen sin
men han var den eneste
som ikke gråt i morges
og han ser ikke døden som svever
over våre hoder som en ørn.

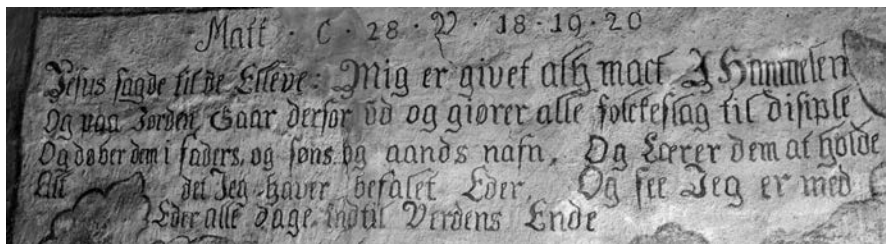
De levende er dødens fetter
og de døde er rolige sovende
og det var ingen grunn til å spørre
hvem den fremmede er
og hva hans navn er?

Torden drønner ikke i hans navn
det var åtte sørgende mennesker
i bisettelsen, unntatt meg
og jeg fortapte meg i mitt hjerte
foran kirkens dør.

Kanskje han var en forfatter
eller en arbeider
en flyktning eller en tyv
det gjør ingen forskjell
de døde er like overfor døden
de snakker ikke og kanskje
drømmer de ikke.

Fremmedes bisettelse kunne være
bisettelsen min
men en guddommelig ordning
utsatte den av visse årsaker
én av disse en stor feil
i dette diktet.

Ibrahim El-Hajj

Men de elleve disiplene dro til Galilea, til fjellet der Jesus hadde sagt han ville møte dem. Og da de fikk se ham, falt de ned og tilba ham; men noen tvilte. Da trådte Jesus fram og talte til dem: «Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle

folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.»

Matteus evangelium 28, 18–20

Kirkens SOS
TILBYR:

Døgnåpen krisetjeneste
- på telefon 815 33 300
og via internett
www.kirkens-sos.no

•

Spennende arena
- for frivillighet

•

"God å snakke med"
Kurs i kommunikasjon
- for folk flest

Les mer på
www.kirkens-sos.no/telemark

- En bildereportasje

Norsk Eplefest 2012

Søndag 29. september var det markedsdag på Gvarv i forbindelse med Norsk Eplefest 2012. Fylkesrådmann i Telemark Evy-Anni Evensen var invitert til å åpne markedsdagen. Hun syntes det var flott at man lager fest og skaper blest om det man greier aller best. En slik fest til eples pris er med på å styrke sauheringens identitet, mente hun.

Svært mange hadde funnet veien til markedsdagen på Gvarv.

Den nytilsatte fylkesrådmannen understreket eples store symbolverdi, det representerer kjærlighet og begjær, harmoni og fred. – Men dette handler og så om folkehelsepolitikk, det er sant at et eple hver dag er med på å holde doktoren på avstand. Og det er landbrukspolitikk og næringspolitikk. I Midt-Telemark øker befolkningen og antallet arbeidsplasser. Det er viktig å inspirere de unge til å videreføre tradisjonen med frukt dyrking.

Evy-Anni Evensen vokste opp på Andøya i Nordland. Der dyrkes det ikke epler. Så det første hun gjorde når hun selv fikk sin egen hageflekk var å plante et epletre. Første avling var på to epler. Naboene så hennes store opptatthet av epleavlingen, så de kom til henne med pappesker hun kunne oppbevare avlingen i. Nå bor hun i et hus med stor hage med gamle epletrær. Det har hun stor glede av!

I flere år har Tom Arne Møllerbråten ledet programmet fra scenen under markedsdagen. Han er også bassist i eplebandet. I år var dressen sponset av Moods of Norway.

I konkurransen om beste forrett med eple som hovedrett vant Jorid Vale en av prisene. Jury-medlem Terje Dørumsgård delte ut prisene.

Stor oppmerksomhet var det rund opptøget med Gråtasser. Imponerende var det at så mange gamle slitere i landbruket fortsatt er i brukbar stand. Aslak Gunnheim satt i førersetet på første traktor i opptøget. På tilhengeren hadde han vinnerne av årets gulleple.

Vinnerne av årets gulleple var Moods of Norway. Det er et klesfirma som ble startet i Stryn i 2003. I dag har firmaet 250 ansatte, og har butikker i mange land. Senest åpnet de butikk i New York. Det var Moods of Norway som hadde laget klærne til den norske OL- troppen i London. Moods of Norway spiller på norske verdier og symboler når de designer klær. De spiller mye på humor og ironi. Når de bruker mye rosa er det ut fra tanken happy clouds gives happy people. Mood of Norway gjør fortsatt all fotografering i reklamesammenheng i Stryn.

Gründerne i Moods of Norway var opptatt i the Big Apple (New York) under prisutdeling på Gvarv. Her er representanter for bedriften sammen med jurymedlem politisk rådgiver Anja Hjelset og fylkesrådmann i Telemark Evy-Anni Evensen

Trond Villa gjorde gjesteopptreden med Eplebandet, her representert med gitarist Jon Solberg.

Som vanlig var det et stort barnekor som framførte Jon Solbergs eplesang.

Bandet Off Axis fra Sauherad kom helt til finalen i Ungdommens Kulturmønstring i 2012.

Danserne Johanne Møllerbråten (t.v.) og Rebecca Sørum har begge vært flittige brukere av Sauherad kulturskole.

Danserne på danselinja på Sagavoll lager hvert år en ny epledans.

Thea Ellingsen Grant er en utrolig dyktig og allsidig sanger.

Selvfølgelig fikk Mood of Norway presentere sine klær.

Også andre mannequenger fikk vise sine kreasjoner.

Gvarv skolekorps hadde slått seg sammen med Bø skolekorps for anledningen. En av trommeslagerne får stå som representant.

Traktorsko fikk plutselig en helt nye betydning.

Brita Lodberg Holm var årets eplefestkunstner. Mange av hennes bilder henter sine motiv fra Nord-Norge.

Åsta Kravik mente at det var på sin plass å slå et slag for kollektiv transport. Til daglig kjører hun buss, ikke trillebåre.

Sagavollelevens epletavle på stasjonsbygningen på Gvarv var tydelig inspirert av vinnerne av årets gulleple.

Aketun Fisk fra Fyresdal fant det ikke formålstjenlig å være til stede på Dyrsku'n, men på Gvarv var de så absolutt til stede.

Det var i år ny rekord med salgsboder på markedsplassen på Gvarv. Her er det Kjersti Versto Roheim som selger honning.

På Sauherad ungdomsskole jobber man med entreprenørskap. På markedsdagen stilte elever med egenproduserte varer. Og når elever driver med entreprenørskap så er lærer Anne Ripegutu aldri langt borte.

Det var mange eksotiske smaker man kunne få prøve.

Eple-juice er blitt et viktig produkt fra Sauherad. På markedsdagen kunne man selv få prøve å presse eple-juice.

4H hadde en artig stand. Her kunne man få lage smoothie, - en nydelig fruktdrikk. Men det krevdes noe egeninnsats.

På Sagaplants faghjørne kunne man få nyttig informasjon om epledyrking og eplesorter.

Jordprøver kan brukes til så mye, - forming for eksempel.

"Jeg bærer min hatt som jeg vil"!

Fisking er alltid spennende.

Ved Sagavollevenes barnekrok kunne man slappe av ved bålet, ta en kopp kaffe, eller steike pinnebrød.

Sagavollevene laget mange flotte ansiktsmasker.

Den skal tidlig krøkes, som god gråtassjåfør skal bli!

Mange benyttet anledningen til å slå av en prat med venner og kjente.

UD støtter nødhjelpsarbeidet i Pakistan

UD bevilger penger til Kirkens Nødhjelps nødhjelpsarbeid for flomrammede i provinsene Sindh og Punjab i Pakistan

Det er nå klart at Utenriksdepartementet støtter Kirkens Nødhjelps katastrofeinnsats for flomrammede i provinsene Sindh og Punjab i Pakistan.

*En mann i Sindh-provinsen har skaffet seg provisorisk ly etter flommen.
Foto: Kirkens Nødhjelp*

- Det er viktig at Norge kan bidra med nødhjelp etter flommen som berører nesten fem millioner mennesker. De hardest rammede 350.000 har mistet hus og alt de eier og har, sier utenriksminister Heikki Holmås.

UD har bevilget 20 millioner kroner til katastrofearbeidet som følge av den akutte humanitære krisen og det er Unicef og Kirkens Nødhjelp som skal forvalte pengene.

- Vi fokuserer på å sikre trygt vann og sikre sanitære forhold til 14.000 familier. Nødhjelpen gis gjennom lokale partnere med lang erfaring innen nødhjelpsarbeid og med god tilgang til de rammede områdene, forteller Ammar Orakzai, Kirkens Nødhjelps nødhjelps-kordinator i Pakistan.

Flommen kom etter kraftig regnvær i begynnelsen av september og etterlater flere hundre tusener i en svært sårbar situasjon.

Bistandsbudsjett med bismak

Det er et paradoks at Norge anerkjenner fattige lands behov for markedsadgang, men ikke tar tak i den virkelige hindringen for dette, sier generalsekretær Anne-Marie Helland.

Dette er det siste statsbudsjettet i denne stortingsperioden og Kirkens Nødhjelp setter spørsmålsteget ved om regjeringen fortsatt ser tradisjonell bistand som det ene, viktige middelet i kampen mot fattigdom.

- Dette er i utgangspunktet et veldig bra bistandsbudsjett, og regjeringen skal ha ros for å opprettholde det på 1 prosent. Bistand alene skaper imidlertid ikke utvikling. Like viktig som størrelsen

på budsjettet er innretningen. Regjeringen har fortsatt store asylutgifter på bistandsbudsjettet, og har ikke foretatt en opprydding i bruk av klimapenger. Regjeringen tar heller ikke nødvendige grep innen et avgjørende område som handel, sier generalsekretær Anne-Marie Helland, og fortsetter:

- Det er et paradoks at Norge anerkjenner fattige lands behov for markedsadgang, men samtidig ikke tar tak i den

Ber menighetene markere 70-årsdagen for jøde-deportasjonen

Bispemøte høsten 2012

Bispemøtet minner om at kirken sviktet på viktige punkt under andre verdenskrig. I forbindelse med at det i år er 70 år siden deportasjonen av norske jøder under krigen, drøftet Bispemøtet saken «Kirken og jødene».

I Bispemøtets uttalelse «Kirkens forhold til jødene under okkupasjonen 1940-1945» heter det blant annet:

Kirken forholdt seg taus til Politidepartementets kunngjøring av 20. januar 1942 om at alle jøder i Norge måtte melde seg til politiet for å få en rød «J» i sine legitimasjonspapirer. Det kirkelige lederskap valgte også å tie da Quislingstyret den 12. mars 1942 gjeninnførte forbudet mot jøders adgang til riket i Grunnlovens § 2.

Bispemøtet ber menighetene om å huske 70-årsdagen for deportasjonen av norske jøder 26. november 1942 når gudstjenestene 25. november 2012 skal gjennomføres. Bispemøtet vil i forkant av denne dato sende ut en tekst som kan benyttes i kunngjøringene og i forbønnen.

Bispemøtet ønsker videre at det til Kirkemøtet i 2014 forberedes en sak som inkluderer et oppgjør med Grunnlovens «jødeparagraf».

Oppmerksomhet om etikk og bioteknologi

Biskopenes høstseminar 16. oktober hadde overskriften Retten til barn og handlet om etiske problemstillinger i

*Arbeidsutvalget i Bispemøtet.
Fra venstre Ole Chr. M. Kvarne,
Helga Haugland Byfuglien og Solveig Fiske.*

forbindelse med revisjonen av bioteknologiloven.

- Det er ikke etisk forsvarlig å tilrettelegge for at flere barn skal vokse opp uten biologisk tilknytning til mor eller far. Det sa preses i Den norske kirkes bispemøte, Helga Haugland Byfuglien på høstseminaret.

Bispemøtet vil følge opp arbeidet på dette området på sitt møte i februar 2013.

Å tro er en menneskrett

Bispemøtet deltok sammen med om lag 700 andre i et fakkeltog for trosfrihet i Oslo den 18. oktober. Arrangementet som startet i Oslo Domkirke og sluttet

på 7. juni plassen utenfor Utenriksdepartementet, fokuserte på de kristnes situasjon i Midtøsten og spesielt i landene Egypt, Syria og Irak.

I en uttalelse om trosfrihet «Å tro er en menneskerett» sier Bispemøtet blant annet:

Bispemøtet har drøftet flere saker som understreker betydningen av kampen for trosfrihet. Vi har mye å lære av historien og kirkens unnfalighet overfor antisemittismen i norsk historie. Antisemittismen utfordrer oss fortsatt. Bispemøtet har også berørt situasjonen for asylsøkende troskonvertitter som sendes tilbake til land hvor kristne og andre tros- og livssynsminoriteter forfølges. Vi er kjent med saker som avdekker våre utlendingsmyndigheters manglende respekt og forståelse for troskonvertitter og deres spesielle sårbarhet.

I denne sammenheng vil Bispemøtet også vise til det viktige arbeidet som Amnesty International gjør for mennesker som er offer for undertrykkelse på grunn av sin overbevisning. Bispemøtet anbefaler årets TV-aksjon på det varmeste.

Kirkeordning

Gjennomgang av ansvarfordelingen mellom kirkens nasjonale organer Bispemøtet ønsker gjennomgang av ansvars- og oppgavefordelingen mellom Den norske kirkes nasjonale organer. I et vedtak fra Bispemøtet 15.-19. oktober peker biskopene blant annet på at kompetansefordelingen mellom Bispemøtet og Kirkerådet må gjennomtenkes nær-

Den norske kirkes biskoper oktober 2012.

mere. I vedtaket heter det blant annet:

- Bispemøtet skal virke for samordning av de gjøremål som er tillagt den enkelte biskop. Ut fra det ansvar biskopene er gitt gjennom Tjenesteordning for biskoper, bør Bispemøtet ha saksansvar overfor Kirkemøtet i slike saker. Det vil bl.a. gjelde saker som omhandler kirkens lære og liturgi.

Liturgimyndighet

Behov for rolleavklaring om saksgangen i liturgisaker Bispemøtet drøftet 15.-19. oktober også liturgisaker og pekte på at Bispemøtets rolle i saksbehandling av liturgisaker blir tydeliggjort.

Bispemøtet hadde fått oversendt fra Kirkerådet et forslag om liturgi for velsignelse av hus og hjem til læremessig uttalelse.

Bispemøtet drøftet om det var behov for en liturgi eller en liturgisk veiledning, men Bispemøtet hadde ikke læremessige innvendinger til at ordningen fastsettes som en liturgi.

Året 1875 på Tveiten

På Norsjø vinteren 1874/75 var det ikke båttrafikk fra 19. januar til 20. april da den var isdekt. På Heddalsvannet lå isen fra 15. desember til 3. mai. Oldefar var ferdig med våronnen på Tveiten den 29. mai og sådde 3 skjegger hvete, 1 ½ tønne bygg, 7 tønner havre, ½ tønne vikker med 1/3 havre og satt omtrent 14 tønner poteter. Av gjødsel brukte han 155 lass til poteter, 68 lass til vikker, 5 lass til røtter og 60 lass til bygg. Den 31. august var rugåkeren ferdig og tilsådd med omtrent 1 tønne rug og 155 lass gjødsel. I alt hadde han 443 lass gjødsel dette året.

I folketellingen for 1875, se side 21, bind II i bygdeboka, så var det 2 hester, 7 kuer, 4 ungdyr, 8 sauer, ingen geiter og 2 griser på gården, og at det ble sådd ¼ tønne hvete, 1 tønne rug, 1 ½ tønne bygg, 6 ½ tønne havre og satt 13 tønner poteter

29. juli var slåtten ferdig og i Buladen var det 31 lass, i kornladen 4 lass, i underlåven 1 lass, i langskyka 5 ½ lass, i den lille skyka 5 lass, på nordre stallstrevet 10 lass og på søndre stallstrev 18 lass, til sammen 74 ½ lass. Det hadde vært en tørkesommer og det kom ikke noe regn på høyet.

Kornet var skåret til 21. august og inne til den 27. mars neste år ble kornet tresket og han fikk 1 tønne, 7 skjegger hvete, 17 tønner, 4 skjegger rug, 11 tønner, 4 skjegger bygg og 31 tønner, 2 skjegger med havre.

Den 27. september tok han opp potetene og fikk 63 tønner i stuekjelleren og 57 tønner i jordkjelleren og de var fri for råte.

Om høsten slaktet han 3 sauer, en liten stutekalv og en galtegris.

Det var 2 Tveiten-gårder i 1875, bnr. 1 og bnr. 2 og folketellingen det året sier at det var på disse to gården 9 bondefolk, 5 tjenestefolk, 8 husmannsfolk (en nedgang på 20 fra tellingen 10 år før), 6 arbeidsfolk og 4 legdefolk.

Jeg tror at på bnr. 1 var det mann og kone og 2 barn og på bnr. 2 var mann og kone og 3 barn.

Tippoldefar Ole Nielsen kjøpte ¾ parter av Tveiten ca 1838, som ble bnr. 2 og den andre ¼ parten beholdt selgeren som var bnr. 1

Så til regnskapet og den 5. januar står: *"betalt til Margit Haugen for 2 Skæp Byg og 2 Skæp Havre 1 Spd. og 1 ort."* Margit var husmannsenke og bodde da i plassen Haugenn sammen med yngste sønnen Johannes f. 1863.

I folketellingen for 1865 var Johannes Hansson (45 år) husmann med jord i Haugenn, Han døde den 7. februar 1866. Kona het Margit Hansd. 43 år og de hadde barna Gunhild 21 år, Ragnhild 12 år, Ole 12 år, Søvvei 8 år Ingeborg 5 år og Johannes 3 år.

Den 12. januar betalte han for maling ved Tinnefoss. Den 11. februar fikk jordmoren 1 spd. og 12 sk. og 4 mars betalt for maling av 3 tønner havre, 1 tønne rug og 2 ½ tønne bygg i Hørte 1 spd., 1 ort og 20 ½ sk. Den 14. mars betalte han 1 spd og 5 sk. for barnedåp og fadderne, iberegnet 1 ort til prest og klokker. Den 27. mars ble solgt en smørholk til foreningen for 5 spd. og 4 ort, og 24. april solgte han en stut og kua Fermelin til John slakter for 48 Spd.

I regnskapsboka står: *"Torsdagen 11. Februar 1875, kl. 7 ¼ morgen er vores 3. Barn og andre Datter Kirsti fød her paa Tvedten og Døbt i Saude Kirke den 14 Mars samme Aar af Stiftskapelan Rasmussen der forrettede som Præst istædet for Münster efter hans Død"*

30. april gjorde han opp regnskapet for 1874/75 med et overskudd på om lag 134 Spd. Gjennom året hadde han solgt varer fra gården for 144 spd og 6 sk. I tjenerlønn var betalt 138 spd og 2 sk Det var salg fra skogen og inntekt

av "forskjelligt" som ga det overskuddet som er nevnt ovenfor. I 1874 i regnskapet hadde han en "Indtægt af Skyds og Huset og Øl". til sammen 129 spd, 3 ort og 13 ½ sk. og den faste "indtægt af Stationen på 90 spd" Dette og årets overskudd av "forskjelligt" må komme fra virksomheten på Farvolden. Den 23. januar står: "modtag for sidste Qvartal af Stationen" 22 pd, 2 ort og 16 sk.

Tippoldefar, Ole Nilsson, overtok virksomheten på Farvolden som var butikk, skysstasjon m.m. da svigerfaren Sondre Jørgensen døde. Kona til Ole Nilsson, Bergit Sondresdatter syntes det var for urolig på Farvolden så de flyttet til Tveiten. De solgte virksomheten på Farvolden i 1840, men mye tyder på at tippoldefar fikk en viss inntekt derfra i flere år, men ser ut til å opphøre da Ole Nielsen døde i 1866.

Den 30. april betalte han 1 spd. og 3 ort til Ole Arud for skolehusovnen og 5. mai kjøpte han 1 skjeppe tjære av Gullæk Bjønskås. 29. mai fikk dyrlege Eilertsen 3 spd for å ha skåret Svarten og 2 ort og 12 sk. i reiseutgifter. Den 11. juni ble kjøpte to grisunger i Kaljord for 3 spd og 2 ort. Den 9. juni kjøpte han 2 ljaer av Gregar Sebrekke og samme dag ble betalt fattigskatt til Kittil Kleverud med 11 spd. Den 10 juni betalte han Thorger Kåsin 1 ort og 12 sk. oppussing av graven til sin far.. Ole Sunde søndre fikk 30. juli 1 ort og 16 ½ sk for veiinndelingen. Den 8. mars 1876 betalte han for den andre veiinndeling. Veiinndeling tror jeg betyr, inndeling av "offentlige" veier i roder, der matrikulert eiendommer hadde vedlikeholdsplikt, sommer som vinter.

Den 29. september ble betalt 7 spd. 2 ort og 20 sk. for klær til Hans og for attest hos doktoren, og 9. oktober fikk doktoren 1 spd for lille Ole. 14. oktober ble innboet assurert for 1000 spd. og 1 år og betalte 1 spd, 4 ort og 9 sk.

Oldefar var nok onkel til Hans, mens lille Ole var hans andre barn som ble født mandag 20. oktober 1873 kl. ½ 3 om morgenen og ble døpt 2. november av prost Wettergren fra

Solum, som vikarierte for Münster som var syk.

Den 17. oktober ble solgt en geitebuk til Halvor Brekke for 2 spd. og 2 ort. Halvor Brekke hadde forretningen ovenfor Holtsås stasjon. Den 17. oktober betalte Ole Sunde 2 ort og 18 sk. som var avgiften for Sommer seter for 1875. Den 21. oktober fikk Bjørn Berbakken 1 spd og 1 ort for rensing og deler til stueklokka, og dagen etter betalte han 3 ort og 3 sk. til presten og klokkeren som offer for Hans. Senere i oktober solgte oldefar 50 tønner poteter Halvor Brekke for 1 spd pr. tønne og fikk 2 spd av Halvor Skeiet for leie av Husestykket. Det var avgiften for dette året.

I regnskapet for 15. november fikk han 20 spd av Olsen i Skien for bjørkehandel, og samme dag sende han med John Kåsa 2 spd, 2 ort og 12 sk. for "Igjensløse" 4 sølvskjer og 1 spd, 3 ort og 2 sk. til en klokke og 5 pottes brennevin". Neste dag solgte oldefar en bukse etter sin far til Even Flåta for 1 spd og 4 ort. 27. november kjøpte han et barometer og samme dag betalte han Hans Pladsen for skjæring av materialer, 4 spd, 3 ort og 18 sk.

I november ble det slaktet 3 sauer, en liten stutekalv og en galtegris.

Til slutt vil jeg nevne at ordet Farvolden er nevnt 30 ganger i forbindelse med stor eller liten handel i regnskapet.

Noe som ikke står i regnskapsboka er at 15. april kom lov om pengevesent og den 22. mai lov om meterisk Maal og Vegt, men trådte ikke i kraft før 1. juli 1879. Oldefar gikk over kroner og øre fra april 1880 og mål og vekt mye senere. Dette kommer jeg kanskje tilbake til senere.

Olav Klever

Ny NMS-rådgiver på plass i Etiopia

Marit Breen er ny misjonær i Etiopia fra sensommeren. Hun skal jobbe med styrking av kvinners rettigheter. Misjonærparet Küspert og programleder Jeritu Berhanu er takknemlig for at alt ser ut til å ordne seg med oppholdstillatelse for deres nye kollega.

Av Klaus-Christian Küspert

Etiopia er ikke noe enkelt land for ”expatriats”. Det er ikke lett å rekruttere medarbeidere til dette landet, og når en først har lykket med å finne dyktige folk som er villige til å komme hit, er det ikke sikkert at de får visum og arbeidstillatelse.

Rett vei

Denne erfaringen er vi ikke alene om; mange frivillige organisasjoner har ubesatte stillinger, har måttet stoppe rekrutteringsprosesser eller sende hjem folk som fikk avslag på søknadene sine. Denne gangen har det imidlertid gått rette veien for oss.

Kvinneres rettigheter

For det første har Marit Breen sagt seg villig til å komme og overta jobben som rådgiver for det nye og spennende Women Empowerment programmet. Det er ikke noen tvil om at Marit er den riktige personen. Hun har stor fagkompetanse og en god del ”Afrika erfaring”, og er i høy grad innstilt på å ta denne utfordringen. For det andre er prosessen med oppholdstillatelsen i gang og det ser ikke så mørkt ut. Kirken er engasjert og fungerer som pådriver, regelverket har

blitt noe mer oversiktlig og staten viser en noe mindre restriktiv holdning. Så vi har grunn til å håpe at det går bra denne gangen.

Oromo språkkurs

Programleder Jeritu Berhanu har planene for Marit klare allerede. Helst ville hun at Marit skulle ta del i den store ”baseline survey” som skal gjennomføres i høst og hvor kvinnenes leve- og arbeidsforhold i alle de seks involverte synodene skal kartlegges. Det vil imidlertid ikke la seg gjøre siden Marit skal ha språkkurs i oromo fra slutten av august til rett før jul.

Spennende oppgaver

Men også i 2013 er det spennende oppgaver hvor Marits deltakelse er viktig. Da skal det utarbeides et ”gender policy document” for hver synode. Disse dokumentene skal danne grunnlaget for et målrettet arbeid for å forbedre kvinnenes situasjon, og skal inneholde konkrete strategier for styrking av kvinnenes innflytelse i kirke og samfunn.

Nærhet til arbeidet

En liten leilighet til Marit her i Addis er

funnet og skal etter hvert utstyres med møbler og redskaper; og Western Synod i Boji er nesten ferdig med renoveringen av et hus hvor Marit skal bo mens hun

er i Wollega – som nærmeste nabo med Ms. Jeritu og i gåavstand til programkontoret ved synoden.

*Marit Breen er ny NMS-rådgiver i Etiopia.
Foto: Privat*

Gudstjenester i Sauherad og Nes

Søndag 28. oktober 2012 –

Bots- og bønnedag

Luk 18, 9-14 • Jes 59, 1-4 • 1 Joh 1,8 – 2,2

Nes kyrkje 11.00: Gudstjeneste. Sauherad og Nes kantori synger. Offer til Sauherad diakoniforening

Sauherad kirke kl. 17.00: Sauherad og Nes kantoris 30 års jubileumskonsert.

Tirsdag 30. oktober 2012

Nes kyrkje kl. 21.00: Kveldsbønn med sang fra middelalderen.

Lørdag 3. november 2012 –

Minnedag

Joh 11, 1-5+33-38 • 1 Mos 23, 1-6

2 Kor 1, 3-7

Sauherad kirke 17.00: Minnegudstjeneste.

Søndag 4. november 2012 –

Allehelgensdag

Matt 5, 13-16 • Salme 84, 2-8 • Hebr 12, 1-3

Sauherad kirke kl. 11.00: Gudstjeneste. Offer til barne- og ungdomsarbeidet

Søndag 11. november 2012 –

24. søndag i treenighetstiden

Luk 12, 35-40 • Salme 119,80-83

Kol 1, 24-29

Nes menighetshus kl. 17.00: G-17. Offer til menighetens misjonsprosjekt i Ecuador

Søndag 18. november 2012 –

25. søndag i treenighetstiden

Matt 14, 22 – 34 • Salme 107, 23-32

2 Kor1, 8-11

Sauherad kirke kl. 11.00: Gudstjeneste.

Offer til vennskapsmenigheten i Viljandi i Estland.

Søndag 25. november 2012 –

Kristi Kongedag/Domssøndagen

Matt. 25, 1-13 • Job 28, 20-28 • Kol 1, 9-14

Nes kyrkje kl. 19.00: Ung Messe. Offer til Konfirmantenes Solidaritetsaksjon.

Søndag 2. desember 2012 –

1. søndag i advent

Matt. 21, 10-17 • Jes 12, 1-6 • Åp 3, 19-22

Nes kyrkje kl. 1100: Familiegudstjeneste.

Offer til menighetsarbeidet. Utdeling av bok til fireåringene. Sang av barnekor. 4-årsklubbeb deltar.

Tirsdag 4. desember 2012

Nes kyrkje kl. 21.00: Kveldsbønn med sang fra middelalderen.

Søndag 9. desember 2012 –

2. søndag i advent

Joh 16, 21 – 24 • Jes 2, 1-5 • Heb 10, 35-39

Sauherad kirke kl. 17.00: Lysmesse. Offer til menighetsbladet Helsing.

Søndag 16. desember 2012 –

3. søndag i advent

Joh 5, 31 – 36 • Mal 4, 4-6 • 2 Pet 1, 19-21

Sauherad kirke kl. 11.00: Gudstjeneste. Offer til Kirkens SOS i Telemark.

Nes kyrkje kl. 19.30: Konsert med Anne Klykken og Øyonn Groven Myhren.

Fredag 21. desember 2012

Nes kyrkje kl. 19.00: Sauherad og Nes kantoris julekonsert.

Med forbehold om at de tekstene som brukes i gudstjenestene, kan være andre enn de som er oppført i denne lista.

For ytterligere informasjon, se: www.helsing.no